

Jesenice, 23. oktobra 1970

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Jož Varj — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Sodelavcem - železarem iz Raven čestitke ob visokem jubileju

Ze ves teden se na Ravnah vrstijo prireditve, ki bodo dosegle svoj vrhunec jutri v soboto, ob praznovanju 350 letnice železarstva v Mežiški dolini.

Začetek fužinarstva na Koroškem nas pripelje še v dobo pred prihodom Rimljanov na območje današnje Koroške, kjer so že Kelti izdelovali slovito noriško jeklo. Ko so Rimljani nekaj let pred našo ero zasedli keltski NORIK, so nadaljevali z jeklarstvom. V viharinem obdobju preseljevanja narodov s prihodom Slovanov pa je fužinarstvo prenehalo za dolga stoletja.

Znova so začeli taliti jeklo leta 1620 v Črni in to letnico so železarji iz Mežiške doline sprejeli za rojstno letnico fužinarstva na Koroškem. Zrastle so fužine v Prevaljah, Črni, Mežici in na Ravnah. Druga za drugo so zaradi pomanjkanja premoga in železove rude skozi stoletja fužine propadle, dokler se ni jeklarstvo skoncentriralo samo na Ravnah, kjer se je šele po prvi svetovni vojni začela svitati doba moderne, sodobne jeklarske industrije. Vendar pa je šele zmaga v narodnoosvobodilni borbi prinesla resnično renesanso jeklarske industrije na Koroškem. Le-to predstavlja danes železarna Ravne s svojo proizvodnjo plemenitih jekel, ki skupaj z železarno Store in našo železarno zadnje leto ubira isto pot še svetlejšim obzorjem železarstva na Slovenskem nasproti.

Železarna Ravne kot potomec nekdanjega tako razvitega fužinarstva v Mežiški dolini, je po drugi vojni zabeležila nesluten razmah, saj je še leta 1946 znašala proizvodnja jekla 34.000 ton, medtem, ko bo letos znašala njihova proizvodnja jekla že blizu 170.000 ton. Petindvajsetletni razvoj po osvoboditvi je Ravnam prinesel večji napredek, kakor preje tri stoletja. Danes v železarni dela 3600 ljudi, medtem ko je bilo leta 1945 zaposlenih le 622 delavcev. Ravenski železarji so znani po svoji kvaliteti tako doma kakor v tujini, saj izvažajo svoje izdelke tja do daljne Kitajske.

S tovarno pa so rasle tudi Ravne s sodobno urejenim naseljem na Sečovju. V obdobju od leta 1945 dalje je zrastle 375 individualnih stanovanj in prek 1100 stanovanj v družbenem sektorju. Železarna pa je sodelovala tudi pri gradnji gimnazije, zdravstvenega doma, bolnišnice, športno rekreacijskega centra in pri reševanju drugih komunalnih potreb. Zgradili so tudi novo metalurško industrijsko šolo z internatom, adaptirali stari grad in v njem uredili imenitno strokovno knjižnico itd. itd.

Tri in pol stoletja, se je ob taljenju jekla kalil tudi današnji rod ravenskih železarjev, ki so lahko le prekaljeni v borbi za svoj obstoj dosegli tako lepe rezultate v povojnem obdobju. Vseskozi pa je bila prisotna tudi skrb za kadre, saj imajo npr. samo danes 357 štipendistov na vseh šolah, čez 160 izrednih dijakov in študentov, za delavce prirejajo razne tečaje in seminarje, v svoji poklicni šoli pa so po osvoboditvi usposobili 1624 mladih železarjev.

Danes je na Ravnah le še malo sledu po nekdanji železarni. Stare obrate in naprave so zamenjali z novimi, sodobnimi. Svojo bodočnost gradijo združeno z železarji iz Stor in Jesenic. Danes ravenski železarji lahko gledajo z jasnimi očmi naprej, saj so svojo sposobnost, vztrajnost in prodornost dokazovali skozi 350 let, najbolj pa v zadnjem četrtletju, ki pomeni zanje največji razmah. Tako klen in uporen rod ima bodočnost, ima velike možnosti za nadaljni kvalitetni razvoj.

S sodelavci iz Raven se skupaj veselimo tega pomembnega jubileja in doseženih rezultatov in napredka tudi železarji z Jesenic.

OB NJIHOVEM JUBILEJU JIM KREPKO STISKA MO ROKO IN ŽELIMO DA BI ZDRUŽENI DOSEGALI SE VEČJE USPEHE.

Član sveta federacije Edvard Kardelj na obisku pri slovenskih železarjih

Iskati rešitve za skupna tveganja, za skupno razdelitev dohodka

Po tem, ko je član sveta federacije Edvard KARDELJ zaključil uvodna razmišljanja (objavili smo jih v zadnji številki Železarja), je pozval navzoče, da povedo svoja mnenja o teh vprašanjih in o tem, kako si slovenski železarji v bodočem razvoju zamišljajo obravnavana vprašanja. Ker so odgovori tovariša Kardelja na posamezna vprašanja oziroma razmišljanja navzočih predvsem dopolnjevanje in razširjanje njegovih uvodnih misli, jih v današnjem sestavku citiramo oziroma v nekaterih primerih v povzetkih navajamo.

Generalni direktor ZPSŽ Gregor KLANČNIK je potem, ko se je govorniku zahvalil za izredno prodorno razpravo, ki predstavlja za železarje nove poglede naprej, govoril o prvotni zamisli integracije slovenskih železarn, do sedanje oblike. Ob tem je poudaril, da je naš samoupravni mehanizem do sedaj zanemarjal minulo delo in dajal izključno prednost živemu delu pri upravljanju s sredstvi. To se je izkazalo kot določena hiba zlasti pri elektrogospodarstvu, kjer so bila sredstva vložena, elektrarna zgrajena, potem pa je vse to kot gospodarsko organizacijo prevzela peščica ljudi, postala njen upravitelj in samostojno razpolagala s temi sredstvi in izključno njihovo živo delo je bila mera za delitev. To je tudi razlog za veliko odstopanje v osebnih dohodkih v primerjavi z drugimi, ker so to pravico imeli. Šele kasneje se je z administrativnim posegom predpisalo odvajanje amortizacije za določene namene.

Prepričani smo, je nadaljeval direktor Klančnik, da bi bil velik napredek v nadalj-

njem razvoju samoupravljanja, če bi poskušali v prihodnje minulemu delu tudi dajati svojo veljavo, ker je bilo tudi minulo delo nekdanjega živega dela, in z dopolnjevanjem našega samoupravnega mehanizma kreniti na to pot. Potem je govoril o znanstveno raziskovalnem delu, kjer smo železarji najbolj združeni in kjer skupaj z metalurškim

(nadalj. na 2. str.)

Zadnji šiht v valjarni tanke pločevine

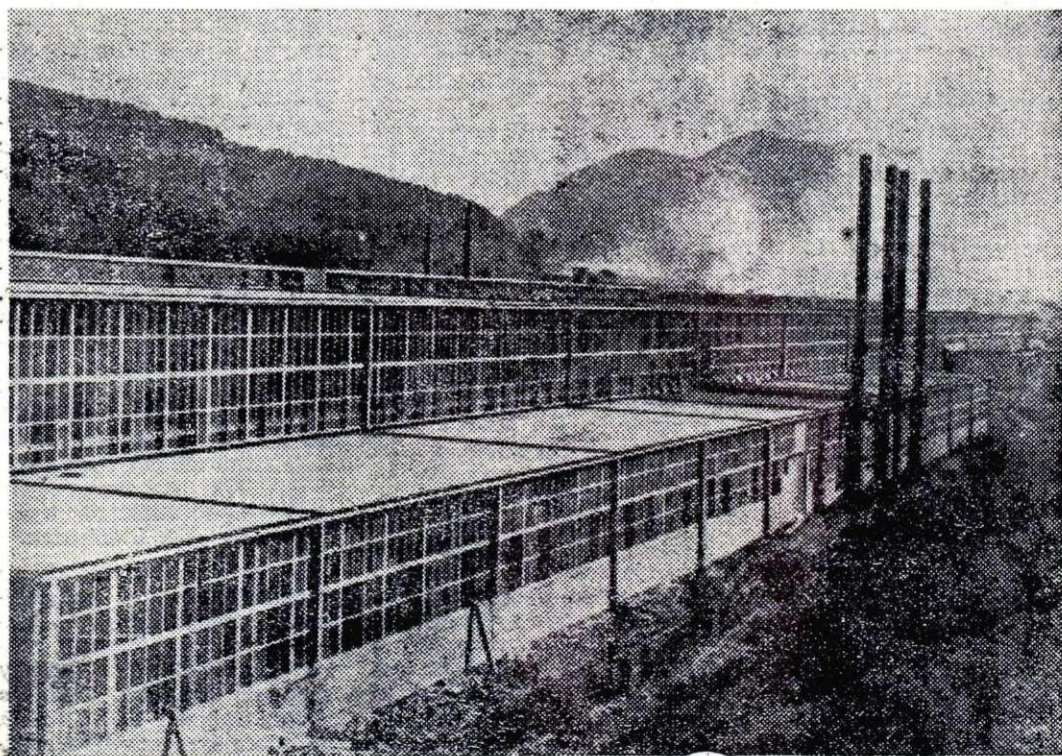
V petek 16. oktobra je nekaj čez enajsto uro zdrsula zadnja plošča prek ogrodja vajjarne tanke pločevine na Javorniku. Od zadnje Kotnikove izmene so se poslovili v imenu uprave podjetja in delovne enote direktor sektorja za ekonomiko dipl. inž. Ivo Arzenšek, direktor kadrovskega sektorja dipl. politolog Tomaž Ertel in šef delovne enote Ciril Odlasek, v imenu družbenopolitičnih organizacij pa inž. Tone Varl, navzoč pa je bil tudi predsednik TO OO sindikata Železarne Srečko Mlinarič. Govorniki so poudarjali razloge za ukinjanje proizvodnje v valjarni 1300 in se delavcem zahvalili za dolgoletno vestno delo na zelo težkih delovnih mestih. Vsi so izražali željo, da bi se delavci na novih delovnih mestih dobro počutili in kot dolgoletni prekaljeni člani delovnega kolektiva vnesli delovno vnemo in prizadevnost, ki je bila last njihovega obrata, tudi v obrate, kamor se priključujejo.

SKRBNE KADROVSKE PRIPRAVE ZA PREUSMERITEV NA DRUGA DELOVNA MESTA

Priprave kadrovske službe za preusmeritev delavcev iz

valjarne tanke pločevine na nova delovna mesta so se pričele že sredi julija. Najprej so bili izdelani pregledni seznami z vsemi pomembnimi podatki (delovni staž v Žele-

(Nadalj. na 3. str.)

Železarna Ravne danes pomeni pojem kvalitetnih jekel

Iskati rešitve za skupna tveganja...

(Nadalj. s 1. str.)

inštitutom Slovenije ter z dogovarjanjem z železarno Sisk glede delitve znanstveno raziskovalnega dela, predstavljamo veliko potencialno silo, ki bistveno lahko vpliva na izboljšanje naše tehnologije.

Direktor Klančnik je potem naglasil, da bi bila skupna naložba slovenskih železarn v jeseniško hladno valjarno v smislu Kardeljevih razmišljanj prva domača naloga slovenskih železarjev. Tudi ob soudeležbi slovenskih železarn pri novogradnji nuklearne elektrarne, na čemer se intenzivno dela, so govorili o pravici sodelovanja pri oblikovanju cen, dohodka in podobno. Vendar, je dejal, sedanjí gospodarski predpisi omejujejo večji razmah v tej smeri. Manj smo govorili o načelih skupne novogradnje koksarne in gradnje novih kapacitet za proizvodnjo surovega železa oziroma surovega jekla. Zamišljamo pa si to, kot skupno tveganje, kar bo sploh metoda naših bodočih naložb. (Kardelj pripomi: Skupno tveganje pa pomeni tudi skupno sodelovanje pri dohodku!) Če bo to z zakonom regulirano, bo taka pot mnogo lažja. V naši jugoslovanski integraciji se sicer zadržuje princip — od rude do končnega izdelka — vendar se bomo prizadevali, da se ta koncept korigira in da se vključi tudi možnost uvoznih rud. Z RUDISOM in bankami se dela na tem, da bi sodelovali v neki novi združbi, ki bo začela izkoriščati gvinejsko rudo za možnosti v prihodnosti.

Menim, je dejal govornik, da bo II. kongres samoupravljavcev Jugoslavije v pogledu večjega poudarka minulemu delu, moral narediti korak naprej. Zatem je govoril o dosedanem sodelovanju s potrošniki in o odnosih do bank. Govornik je soglašal s tov. Kardeljem, da zvezna konverzija ni rešitev in da je potrebno iskati nova pota za reševanje črne metalurgije, kot izredno nizko akumulativne panoge. Potem, ko je Klančnik govoril o trgovini, je naglasil, da so že poskušali z nekaterimi veletrgovinami doseči večje sodelovanje, da skupaj z nami prevzamejo določeno tveganje s tem, da prevzamejo zaloge, ki jih imamo pri nas v skladiščih in da prevzamejo obveznosti tekočega oskrbovanja s surovinami, mi pa njim damo na voljo naše izdelke v enaki vrednosti. Večjih uspehov na tem področju nismo imeli, zato smo toliko bolj veseli uvodne razlage Edvarda Kardelja, ki v tej smeri odpirajo nove perspektive.

Tugomir VOGA, direktor železarne Store in predsednik poslovnega odbora ZPSZ, je govoril o dosedanji zvezi med slovenskimi železarnami, ki ne preprečuje eventualnih bodočih konfliktov med železarnami. Zatem pa je poudaril, da so že v razgovorih o sedanjí integraciji govorili o bo-

dočem cilju, povezovanja med bazo in predelovalno industrijo. Dejal je, če bi uvodoma iznešene ideje pričeli praktično uporabljati, bi naleteli na določene ovire. Ideja, da naj delitev izhaja iz končnega dohodka oziroma finalnega produkta, ker ta je podvržen trgu, ta je priznan na tržišču, kjer je objektiviziran dohodek in je v povratni povezanosti vsota minulega in živega dela v odnosu na dohodek kriterij delitve, povsem drži in to moramo spraviti v življenje. Vendar v takih dogovorih, je nadaljeval govornik, naletimo na tako avtarhijo, da vsakdo išče samo to, kar je v prvi fazi za njega življenjsko potrebno. To je podkrepil s praktičnim primerom in naglasil, da bi ravno sedaj iznešene misli tov. Kardelja ob sklepanju raznih dolgoročnih pogodb moralo združeno podjetje uveljavljati, kar je po njegovem mnenju nujno, ker bomo sicer prišli v določeno fazo stagnacije v samoupravljanju, ki mora biti podkrepjena z materialnim interesom.

Zatem je direktor Voga govoril o delitvi dohodka znotraj podjetij, kjer bi morali pričeti s takim usmerjanjem dohodka, da bi na teh osnovah dosegli večje materialne interese pa tudi lažje bi uveljavljali tako politiko do drugih asociacij.

Edvard KARDELJ: Na primer, če vzamemo starega in mladega delavca. Starejši delavec, ki je vložil toliko in toliko svojega dela v nove naprave samega podjetja, kar je njegovo minulo delo, se pa v sedanjem odnosu prekinja vsaka zveza med njegovim minulim delom in tu se začneja ta proces.

Poleg osnov oziroma idej, o katerih je govoril tov. Kardelj, je zaključil tov. Voga, bi morali imeti tudi določene pospeševalne faktorje pa tudi banke bi morale na taki osnovi grajene asociacije stimulatивно podpirati.

Miha OŠLAK, predsednik delavskega sveta železarne, Ravne je načel vprašanje enakoga plačila za enako delo. To je vprašanje oziroma princip, o katerem smo še večkrat govorili, je dejal tov. Ošlak, ki pa enim omogoča visoke osebne dohodke, ne na račun njihovega dela, temveč na račun položaja, v katerem se nahajajo. Če pa se tega vprašanja konkretno lotimo, naletimo na določene težave in pri tem vprašanju se več ali manj zaustavimo tudi v razgovorih o kakršnikoli obliki integracije. Ko smo v železarnah govorili o tem, o možnostih uvedbe principa za enako delo enako plačilo, smo naleteli na težave, ki se v zvezi s tem pojavljajo in razširjajo tudi na pokojnine in druga socialna vprašanja. Zato smo o tem vprašanju zelo neenotni tako v sindikatih kot v ZK in na drugih področjih ter menimo, naj to vprašanje uredi vsak za sebe, čeprav tega vprašanja nimamo rešenega in nam mnogi

dobri in sposobni ljudje odhajajo iz podjetij. Ne da bi ga ne znali urediti, je nadaljeval govornik, ampak se ga nočemo lotiti, ker preveč izhajamo iz trenutnega položaja ali posameznika ali tovarne. Izhajam pa iz delavca in njegove perspektivne rešitve, ker nam pretekli primeri, predvsem pa upokojeenci z nizkimi pokojninami, za katere bi težko rekli, da so slabo delali, narekujejo boljše rešitve tega vprašanja. Zanima me, kako bomo to rešili, če ne bomo enotno reševali to v republiki ali celo zvezi. In končno, kdo naj to rešuje, ker je prav sindikat, ki je po mojem mnenju prvi poklican, dosedaj zagovarjal politiko, da naj to rešuje vsak sam. Vprašanje pa je potrebno začeti reševati, ker so danes primeri, da so za enako delo tudi do 100% razlike, je zaključil tov. Ošlak.

Kolektiv, ki bo šel na škodo družbenih interesov, mora biti postavljen v tak položaj, da bo šel istočasno tudi na škodo lastnih interesov

Edvard KARDELJ: Ko so se predgovorniki sklicevali na nek moj stavek, sem takoj začutil, da bo najbrž nastal določen nesporazum. Ko sem govoril o tem, nisem mislil samo na aspekt tega vprašanja. V računici, ki naj odredi, kakšen je delež živega in minulega dela v skupnem dohodku, mora biti sporazum o tem, kaj so merila, ki bodo povsod uporabljena za vlogo živega dela. To pa ne pomeni, da mora biti dokončni osebni dohodek isti. Pri tem seveda nastopi že drugo vprašanje, kaj bo kolektiv s tem svojim dohodkom naredil. Poudarjam, v skupni dohodek recimo vse železarske združbe na Slovenskem, to je v dohodek, ki ji pripada in iz katerega se izdvaja udeležba vseh podjetij, v ta skupni dohodek gredo vsa podjetja z enakimi merili za določanje osebnega dela. Na osnovi tega dobi vsakdo svoj delež iz skupnega dohodka, ta deležki ga prejme in ki pride v celoten dohodek podjetja oziroma posamezne organizacije, pomeni njen čisti dohodek. Tega potem lahko deli na notranje lastne sklade in na osebne dohodke. Seveda bodo pri tem lahko nastajale razlike tudi v bodoče. Tisti, ki je na ta način ustvaril večji dohodek, tisti bo imel tudi naprej možnost, da izplačuje večje osebne dohodke.

Pri tem pa nastopi drugo vprašanje. Kolikor bo posamezna organizacija izplačevala višje osebne dohodke, toliko bo manjši njen delež v skupnem dohodku. Tako bo skupni dohodek silil v to, da ne nastajajo prevleke razlike v osebnih dohodkih. Oseb-

no pa sem absolutno proti temu, da bi z različnimi merili po kvalifikacijah ali analitičnih ocenah delovnih mest izenačevali ali določali dokončno razdelitev osebnega dohodka v podjetjih ali obratih, povezanih v taki ali drugačni združbi.

Delitev osebnega dohodka ne pomeni samo delitev po delovnih mestih ali kvalifikacijah itd., ampak pomeni tudi doseženo produktivnost dela, koliko se je posamezni kolektiv potrudil, da bi dosegel višjo produktivnost dela, koliko je kolektiv vlagal v to, kako je znal izkoristiti tržne pogoje. Nadalje, kako je znal izkoristiti svoj položaj v celotnem gospodarstvu, koliko je kolektiv kot celota vložil v delo znanja, umskega dela, vse to so elementi, ki določajo delo. Merila za določanje za delitev po delu bodo morali upoštevati vse te elemente. Če vzamemo za ilustracijo na primer podjetje A z nizkim dohodkom in podjetje B z visokim dohodkom. Seveda je prvemu, ki svoj visoki dohodek vlaga v skupno organizacijo, treba priznati večji dohodek kot drugemu, kot neke vrste stimulacijo, ki mora biti izražena v merilih za določanje osebnih dohodkov, ki gredo potem kot neke vrste legitimacija za delež v skupnem dohodku.

Teh stvari ni nemogoče rešiti. Bodo pa vedno stvar dogovorov. Ne trdim, da je zanje mogoče najti neka popolna, eksaktna merila. Merila bodo v pomoč temu, da se pride do nekega sporazuma, ker bo moral določiti končna razmerja. Celo Marks govori o tem, da se individualna količina dela sploh ne da z nobenimi merili točno določiti, ampak je to vedno le družbeni dogovor. Jasno je potem, da bo moral prevladati tudi znotraj teh organizacij družbeni dogovor.

Druga stvar, poleg konvencije v sami združeni organizaciji pa je, kar ste v razpravi omenjali, kako bo ta stvar rešena v družbi oziroma konkretno v republiki. Mislim, da je tudi tu potrebno začeti urejati te odnose predvsem na osnovi nekega institucionaliziranega sporazumevanja med delovnimi organizacijami in njihovimi združenji, sindikati in pristojnimi državnimi organi. Pri tem ne gre za določanje osebnih dohodkov, ampak za določanje enakih meril, po katerih naj bi se merilo dobro ali slabo gospodarjenje nekega podjetja. Na osnovi takih meril bi se potem šele lahko ocenjevalo, ali je neko podjetje dalo preveč ali premalo za osebne dohodke. Tudi to sporazumevanje bo dolgotrajen proces, ker bo tudi tu moral biti sprejet neke vrste družbeni dogovor, ker se ne morejo določiti neka striktna merila, po katerih bi se država preveč vmešavala v notranje odnose.

Pri obravnavanju teh stvari nastopata dva aspekta. Prvi je skupno merilo za sode-

lovanje živega dela v skupnem dohodku, drugi pa je svobodno razpolaganje vsakega kolektiva z lastnimi sredstvi. Nisem za to, da bi se pri tem kolektivi omejevali, ampak z jasnimi poudarkom, da pa nosijo vse posledice. To mora biti kolektivom tudi popolnoma jasno. Kolektiv, ki bo šel na škodo družbenih interesov, mora biti postavljen v tak položaj, da bo šel istočasno na škodo tudi lastnih interesov. To bi moral biti tudi cilj zakona, ki ga pripravljata republiški organ. Če gremo v ta zakon, ne s predpisi, kakšni naj bodo osebni dohodki, ampak na osnovi principa dogovarjanja in sporazumevanja o merilih za delitev po delu, bomo hitreje prišli do namena, kakor če gremo s preostrimi sredstvi in si naredimo razne težave, ki jih bodo potem jutri izkoriščali za napad na ves sistem tisti, ki jim ta sistem ni v interesu. Vse to pa je seveda vprašanje za sebe.

Franc FALE, glavni direktor železarne Ravne: Direktor Fale je poudaril, da upoštevanje minulega dela predstavlja vsaj za vse delavce iz Raven novo kategorijo, ki bo odigrala pomembno vlogo pri nadaljnjih samoupravnih in poslovno-podjetniških odločitvah. Zatem je govoril o pravilniku, ki ga imajo na Ravnah o dodatku na delovno dobo oziroma staž v podjetju, kar je ena stran tega vprašanja, druga pa je seveda pri nadaljnjih poslovnih odločitvah in integracijskih procesih. V vsakodnevni praksi, je nadaljeval direktor, so prisotni stalni očitki na račun podjetij, ki pridejo na zelo enostaven način do ogromnega kapitala v obliki osnovnih in obratnih sredstev. Ob tem je omenjal konkretne primere iz njihove neposredne bližine oziroma privilegirano nekaterih gospodarskih organizacij, ki razpolagajo z ogromnim kapitalom ne po lastni zaslugi, nasproti drugim, ki jih kljub prizadevanjem ne morejo dohajati.

Zatem je govornik v svoji razpravi načel konkretno vprašanje odhajanja strokovnih kadrov v zamejstvo, ki je najbolj prisotno v manj akumulativni bazični industriji. To se povezuje tudi s plafoniranimi cenami metalurških izdelkov in drugimi vzroki, ki so onemogočali oblikovanje primernih osebnih dohodkov, s čemer bi zavrli odhajanje najboljših kadrov. Ker postaja to slovenski in jugoslovanski problem, je govornika zanimalo bodoče reševanje tega vprašanja.

Gregor KLANČNIK je govornika dopolnil z nekaterimi konkretnimi podatki o zaposlenosti naših ljudi v zamejstvu in menil, da osebni dohodki niso v takem razponu, da jih ne bi mogli izenačiti. Ob tem je poudaril dvoje vprašanj — prvo: preobremenjenost osebnih dohodkov oziroma preveliko razliko med bruto in neto dohodki — dru-

(Nadalj. na 10. — 11. str.)

Skrbne kadrovske priprave

(Nadaljevanje s 1. strani)

zarni, bolovanje, ev. disciplinski prekrški, usposobljenost itd.). Vzporedno s tem pa so bili vsi delavci zdravstveno pregledani in psihološko testirani. Posebna komisija je na podlagi podatkov in zdravstvenih izvidov ter psiholoških ugotovitev pripravila predlog razporeda in upoštevala prednostni vrstni red, ki ga je določil strokovni kolegij podjetja (HVŽ, HOP, valjar na 2400 itd.). Pri razporejanju sodelavcev na nova delovna mesta so izhajali tudi iz tega, da obbolele sodelavce niso razporejali na delovna mesta, kjer bi se mu zdravstve-

no stanje lahko poslabšalo. Upoštevali so vse tri pokazatelje: delovne kvalitete, zdravstveno stanje in rezultate psihološkega testa.

Izdelani predlog je kadrovska služba objavila na oglasni deski v obratu in dala možnost sodelavcem za eventualne ugovore oziroma predloge za spremembe. Po zbranih ugovorih je posebna komisija še enkrat obravnavala predlog in skoraj 100 % upoštevala pripombe, razen v dveh, treh primerih, kjer to ni bilo mogoče. Tako da je bil več kot teden dni pred ukinitvijo valjarne 1300 predlog preusmeritve prečiščen in posredovan obratu.

Vzporedno z vsem tem pa so bili tudi razgovori z obratovodji in delovodji, kamor bodo sodelavci vključeni oziroma sprejeti, da bi jih čim bolj sprejeli in da se ne bi počutili kot novinci, ampak kot dolgoletni člani kolektiva. Razporejeni sodelavci so v skupinah tudi obiskali obrate, kamor so razporejeni in se imeli možnost seznaniti se z delovnimi mesti, ki jih bodo zasedli. Vtis spremljevalcev je bil, da so ljudje v večini zadovoljni z novimi delovnimi mesti.

V torek 20. oktobra pa so kadroviki že prevzeli sodelavce iz valjarne tanke pločevine in jih odpeljali v obrate oziroma na delovna mesta, na katera so preusmerjeni. V teh dneh pa bodo vsi dobili tudi odločbe s klavzulo o potrebni dobi za priučitev, ki traja največ šest mesecev. Pri tem je potrebno poudariti, da sodelavci v času priučevanja že prejemajo osebni dohodek po grupi, v katero so razporejeni, čeprav v nekaterih primerih značaj priučevanja zahteva, da s priučevanjem pričnejo v nižji grupi. Sredstva za osebne dohodke v času priučevanja pa se črpajo iz sredstev pred razdelitvijo.

V nove obrate je razporejenih 90 sodelavcev iz valjarne 1300 in sicer največ v HVŽ (32), sledi valjar na 2400 (15) in HOP (15) ter drugi obrati. V valjarni tanke pločevine ostanejo 104 delavci, čeprav novi normativ znaša le 93. Višek predstavlja 11 delavcev, ki pa se še rešuje. Trije sodelavci so predlagani invalidski komisiji, pet jih ostane v obratu do upokojitve, do katere jim manjka manj kot leto dni, trije sodelavci pa še nimajo razporeda.

Ker je bilo potrebno poleg preusmeritve sodelavcev na nova delovna mesta oziroma nove obrate tudi znotraj obrata narediti nov razpored, je po novi razporeditvi 53 % sodelavcev obdržalo isto grupo, 18 % sodelavcev napreduje od ene do štirih grup, 22 % je rešenih v smislu pravilnika o delovnih razmerjih in zaradi 20-letnega staža v Železarni obdržijo sedanjo grupo, čeprav so preusmerjeni na nižjo, 1,5 % delavcev izgubi po eno grupo, vendar imajo možnost v času priučevanja si pridobiti sedanjo grupo, 5,5 % sodelavcev pa je še nerazporejenih oziroma se še rešujejo.

Razumljivo, da preusmerjanje delavcev iz delovnih mest, kjer so delali po več desetletij, na nova delovna mesta, za njih pomeni določen čustven pretres, kateremu pa se zaradi razvoja moderne tehnologije in ekonomskih zakonitosti ni mogoče izogniti. Zato je tudi prav, da so preusmeritve reševali dovolj človeško in razumno. Pripravljeni smo, da bodo sodelavci iz valjarne tanke pločevine svoje bogate delovne izkušnje s pridom uporabili na novih delovnih mestih, kjer jim želimo veliko delovnih uspehov!

Plavž I ponovno obratuje

V nedeljo, 18. oktobra ob 12.15 je bil po 48-dnevni zaustavitvi ponovno zakurjen rekonstruiran in obnovljen plavž 1. Zakuril ga je delovodja v obratu plavž tov. Berlot, medtem ko je celoten proces predhodnega zalaganja, zakuritve in nadaljnega kurjenja plavža do prvega izpusta grodlja potekal po navodilih dipl. inž. Šketa, tehnologa topilnic. Prvi grodelj je bil izpuščen iz plavža v torek, 20. oktobra ob 17.30 v teži okrog 15 ton. Tako je plavž 1 sedaj v ponovnem rednem obratovanju, ker je prvi izpust grodlja pokazal, da rekonstruiran plavž deluje v redu. Manjše dodelave in prilagoditve so bile potrebne le na hladilnem sistemu za hlajenje plašča plavža.

Plavžarjem želim v imenu vodstva rekonstrukcije in rednega popravila plavža veliko delovnih uspehov na novo urejenem plavžu in uspešno obratovanje.

Jože Jelovčan

Tople malice

V septembru mesecu letos so bile v Železarni uvedene za delavce tople malice po ceni, ki vsebuje samo vrednost porabljenega materiala. Razliko, to je režijo kuhinje in kantin pa pokriva Železarna. Poslovanje s temi malicami je količinsko doseglo predvidevano število malic, čeprav je to 4-5 kratno povečanje števila obrokov dnevno, od prejšnjega načina prodaje za polno ceno.

Navedeno povečanje toplih malic seveda ni moglo steči brez zmanjkanja nekaj obrokov v posamezni kantini. To se je zgodilo največkrat na nočnih dnevih ob sobotah ali nedeljah. Pri ocenjevanju teh pomanjkljivosti pa je treba upoštevati, da so kantinerke morale same oceniti situacijo oz. količino naročenih malic

in da morajo same tudi plačati vse eventualno neprodane količine malic. Isto je tudi z vso ostalo robo, ki se prodaja v kantinah, pa tudi z drobnim inventarjem, če ga jim zmanjka ali ga razbijejo.

Prav odnašanje drobnega inventarja: žlice, žličke, lončki, kozarci, steklenice in podobno pa je, milo povedano, netovariški odnos do zaposlenega osebja v GPŽ na splošno.

Te robe se odnese in razbije, ne da se plača toliko, da to doseže letno milijonske zneske starih dinarjev. Če v ilustracijo povem, da je bilo v lanskem letu samo v samopostrežni restavraciji odnešenega jedilnega pribora za okrog 600 000 starih dinarjev in, da je v eni sami kantini zmanjkalo prek 300 žlic, vilic in žličk v dobrih dveh mesecih letos, je to res že hudo.

Čeprav manjko drobnega inventarja v celoti ne bremeni osebja, ga morajo delno le plačati. Nobeden pa mirno ne prenaša plačevanje nastale škode pri drugih, posebno če je pri tem prizadet neposred-

(Dalje na 4. strani)

Železarski globus

ALBANIJA — V jugovzhodni Albaniji kopljejo železovo rudo, ki vsebuje približno 1 odstotek niklja in 2,5 % kroma. To rudo potem izvažajo prek luke Drač. V letu 1969 so jo nakopali 400 000 ton in jo tudi vso izvozili.

AVSTRIJA — Avstrijska železarna VOEST je sklenila petletno pogodbo z odgovornim predstavništvom Sovjetske zveze za izvoz hladno valjane pločevine. Letno bodo izvozili za potrebe sovjetskih avtomobilskih tovarn 100 000 ton te pločevine.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

DEZURNA SLUŽBA

	telefon	
	v pisarni	doma
PETEK, 23. oktobra: inž. Emil AŽMAN, el. vzdrž.	955	957
SOBOTA, 24. oktobra: inž. Janez KOMELJ, žičarna	525	83144
NEDELJA, 25. oktobra: inž. Vladimir SENCAR, valj. Bela	850	83247
PONEDELJEK, 26. oktobra: dr. inž. Marin GABROVSEK, TKR	380	732
TOREK, 27. oktobra: inž. Karel RAVNIK, elektrojeklarna	433	790/27
SREDA, 28. oktobra: inž. Janez BIDOVEC, TPD	240	790/44
ČETRTEK, 29. oktobra: Zvonimir LABURA, žebljarna	738	749
PETEK, 30. oktobra: inž. Franc MLAKAR, elektrdni odd.	543	790/35

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

RAZPIS

za vpis v poklicno industrijsko šolo za poklic

TALILCA

v izrednem oddelku za odrasle.

Pogoji:

1. V poklicno šolo za odrasle se lahko vpišejo vsi delavci, ki so stalno zaposleni v železarni Jesenice in niso starejši od 25 let in ki so uspešno dokončali 6 razredov osnovne šole.
2. Šolanje poklica bo trajalo 2 leti v seminarski obliki (npr.: 3 tedne delati, 1 teden strnjene pouka), kakor predvideva učni program.
3. Celotno šolanje financira Železarna. Absolventi šole pridobijo poklic talilca in se morajo obvezati, da bodo ostali v Železarni Jesenice najmanj 2 leti.
4. Prijave za vpis sprejema kadrovski sektor do vključno 5. novembra 1970. K prijavi je potrebno priložiti šolsko spričevalo o zaključnem razredu osnovne šole.

Vse podrobne informacije kandidati lahko dobijo pri kadrovniku oziroma pri referentu za izobraževanje v kadrovske sektorju.

Poklicna šola za talilce

Kadrovska služba skupaj z vodstvom delovne enote talilnic že dalj časa razmišlja, kako dvigniti strokovni nivo delavcev na ključnih delovnih mestih v talilnici (talilci, livni vodje itd.). To vprašanje je že dalj časa prisotno, povečuje pa ga še odhajanje starejših jeklarjev v pokoj, še posebno po odobritvi beneficirane delovne dobe. Znano je namreč, da se talilcem oziroma zaposlenim v talilnici šteje delovna doba s povečanjem in sicer se jim za 12 mesecev dela prizna 15 mesecev.

V preteklih letih so se talilci usposabljali na delovnih mestih daljši ali krajši čas, vendar pa je pomanjkanje delavcev vplivalo na krčenje priučevalne dobe, kar se prav gotovo pozna v kvaliteti dela.

Na osnovi izdelanih analiz se je vodstvo kadrovskega sektorja skupaj z vodstvom delovne enote talilnic in vodstvom oddelka za izobraževanje odraslih pri železarskem izobraževalnem centru odločilo, da odpre oddelek poklicne šole za odrasle za poklic talilca. S tem bo omogočeno vsem mladim sodelavcem v starosti do 25 let, da se usposobijo za ta poklic. Po predvidenem programu bo šola trajala dve leti in sicer po sistemu tri tedne na delovnem mestu, teden dni v šoli, s tem, da se kandidatje obvežejo, da bodo po končani šoli ostali vsaj dve leti v Železarni.

Po dosežanih informativnih razgovorih delavcev iz kadrovske službe z možnimi kandidati za to šolo, se kaže med zaposlenimi mladimi velik interes za vpis v šolo. Že pred razpisom, ki ga danes objavljamo, se je izjavilo za vpis v šolo prek 30 kandidatov.

Poleg starostne omejitve je pogoj za vpis najmanj dokončanih šest razredov osnovne šole. Ob večjem interesu bo prav gotovo potrebna določena selekcija kandidatov, predvsem pa dati prednost tistim perspektivnim kadrom, ki bodo ostali v Železarni, kajti kolektiv bo v njihovo izobraževanje vložil pomembno investicijo oziroma kapital.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Predsedstvo TK ZMS o kadrovskih vprašanjih

V ponedeljek, 19. oktobra 1970, je bila pod vodstvom predsednika TK ZMS Železarnice Mira IPAVCA seja predsedstva TK ZM, na kateri so prisotni člani razpravljali o kadrovskih vprašanjih in nekaterih tekočih zadevah.

Predsednik Ipavec je najprej prisotne seznanil o nekaterih rezultatih pred kratkim izvedene akcije za poživitev dela obratnih aktivov ZM v Železarni. Poleg tega, da so nosilci te akcije dokaj dobro in uspešno zaključili razgovore z vodstvi obratov o vprašanjih delovanja aktivov ZM v posameznih obratih, so si na osnovi raznih sestankov in razgovorov z mladimi ustvarili zelo jasno sliko o strukturi mladinske organizacije Železarnice, ki jo sestavlja 18 obratnih aktivov ZM. To število je manjše kot prejšnja leta, pa ne zaradi nedelavnosti oziroma prenehanja delovanja določenega števila obratnih aktivov ZM, temveč zaradi združitve manjših sorodnih aktivov v enega samega. Menijo in upajo, da bo tako združen obratni aktiv ZM bolj uspešno deloval v družbenopolitičnem dogajanju v Železarni in tudi lažje izpolnjeval naloge TK ZM Železarnice. Novemu številu aktivov in številu članstva v njih, je tudi prilagojen na novo izdelan ključ, po katerem bodo mladi iz obratnih aktivov zastopani v TK ZMS Železarnice. Ne gre zanemarjati tudi tega, da stalne specializirane komisije še nimajo dovolj močnih kadrov, da bi lahko popolnoma samostojno delovale, zato bo ena važnejših nalog predsedstva in vodij komisij ta, da vključijo v delo komisij čimveč zainteresiranih mladih sodelavcev. Potrebno bo tudi izvoliti novega predsednika športne komisije, kar pa ni problem, saj ima predsedstvo trenutno tri mladince, ki so pripravljeni omenjeno komisijo voditi. Na seji je bil sprejet tudi predlog, da se v četrtek sestanejo člani sekretariata, ki bodo bolj podrobno razpravljali o poimenskih kadrovskih dopolnitvah posameznih komisij. Člani sekretariata imajo tudi nalogo pripraviti eno od aktualnih tem današnjih dni, ki naj bi jo kasneje obravnavali z večjim številom perspektivnih in prizadevnih mladincev.

V nadaljevanju se je govorilo tudi o občinski proslavi ob 25-letnici OZN. Ta proslava, ki bo v četrtek v dvorani Delavskega doma na Jesenicah, bo majhna posebnost, saj program ne bo vseboval standardnih točk podobnih proslavi, pač pa bodo učenci osnovne šole imitirali pravo miniaturno zasedanje skupščine OZN. Sekretar Obk ZMS Jesenice Zlatko VOGRIC, ki je prisotnim tudi razložil potek proslave, je nadalje opozoril in zadolžil predsedstvo TK ZM Železarnice za udeležbo 35 mladincev in mladink na enodnevnem seminarju vodstev aktivov ZM iz delovnih organizacij, ki bo v nedeljo, 25. oktobra v Gozd Martuljku. Poleg znanih jeseniških družbenopolitičnih delavcev, bo na seminarju sodeloval tudi sekretar zveze sindikatov Jugoslavije Marjan ROŽIČ, ki bo govoril o samoupravljanju v delovnih organizacijah. Delovni program seminarja in kvalitetna zasedba predavateljev bi morala na vsak način zagotoviti polno udeležbo mladih. Računajo, da bo seminar dovolj kvaliteten in, da bodo navzoči člani ZM sprejeli konkretne zaključke oziroma delovne dogovore katere bi v bodoče tudi odločno uresničevali v praksi.

Sekretar Vogrič je predsedstvo TK ZM nadalje še seznanil o predlogu RK ZMS o mentorstvu nad 74 mladinskimi aktivimi v delovnih organizacijah (med katerimi je zajet tudi mladinski aktiv ZP Slovenske železarnice), katerih akcije in delo naj bi bilo tako bolj enotno in uspešnejše.

V nadaljevanju se je prisotni člani predsedstva tudi sprejeli predlog, da se delovne komisije pri TK ZMS Železarnice sestanejo v roku štirinajstih dni in v trenutni sestavi tudi izdelajo okvirni program dejavnosti do konca tega leta. Predsedstvo je sprejelo tudi predlog, da TK prevzame pokroviteljstvo nad tekmovanjem za najhitrejšega pionirja in pionirko ter mladince in mladinko. V ta namen so tudi odobrili finančna sredstva v višini 300 din.

Na koncu se je nekateri člani predsedstva, ki delajo v Železarni na dve ali tri izmene, tudi načeli vprašanje njihove udeležbe na sejah predsedstva v času, ko so leti na delu. Prizadeti menijo, da bi se jim moralo, kolikor jim trenutno delo omogoča, omogočiti nemoten odhod na seje, kjer je njihova udeležba potrebna. Trenutno pa si morajo svoji odhod izprositi pri nadrejenih, izgubljenih delovnih ur pa nimajo povrnjenih.

E. Z.

Izlet v Postojno

V nedeljo, 18. t. m. sta že drugič v tem letu odšla na skupni izlet mladinska aktiva žebeljarne in tekaška služba. Tokrat je bil cilj ogled Postojnske jame.

Ze ob prihodu v Postojno nas je presenetilo izredno lepo vreme, katerega pa je precej kvaril mrzel veter. Pred vhodom v jamo se je kar trlo Italijanov, Francozov, Nemcev in celo Rusov ni manjkalo. Pri blagajni smo kupili vstopnice. Cena vstopnic je bila za nas mladince 7,50 din, medtem ko je za tujce 15 din. Ob pol enajstih smo vstopili

v jamo. Posedli smo v vagončke mini železnice in odpeljali smo se pod zemljo. Med vožnjo, ki je trajala približno 15 minut, smo si ogledali čudovite prizore, ki jih je ustvarila narava. Moram poudariti, da je osvetlitev postavljena tako, da se v luči reflektorjev pokažejo in izstopajo največje posebnosti, katere je vredno videti. Ko se je vlak ustavil, so nas vodiči vodili v novi del jame, pred tem pa so nas seznanili o odkritju jame, njeni razsežnosti, nastajanju kapnikov, stalaktitov in stalagnitov, posebno pa so nas opozorili na človeške ribice. Približno 1,5 km jame smo si ogledali peš in se nato z železnico vrnili iz jame. Ogled je trajal uro in pol in nepozabno se nam je vtisnil v spomin ta čudoviti podzemski kraški svet.

Preostali čas smo izkoristili za ogled mesta, kjer smo srečali tudi dva naša bivša sodelavca mladince, ki sta tu na odsluženju vojaškega roka. Izmenjali smo nekaj besed in pohiteli na vlak ter ob 18. uri zvečer zadovoljni in srečni prispeli na Jesenice.

P. L.

Vrednote mladih in resnica časa

Takšen je naslov knjižice za mlade, ki jo je pred dobrim mesecem izdala Cankarjeva založba. Avtorica knjige je Spomenka Hribar.

Delo je za nas, mlade, zanimivo predvsem zato, ker nam na vrsto vprašanj, ki si jih mladi vsakodnevno zastavljamo, ne daje odgovorov, pač pa nas spodbuja in sili k razmišljanju. Skušaj nam dati ogledalo nas samih, naših vrednot, naše resnice. Zato se opira tudi na dve nadvse zanimivi raziskavi in sicer na anketo Družbeno politične vrednote mladih in na anketo Sola in religija.

Kaj je vrednota, katera je prava, torej osnovna vrednota mladih, kako vrednotimo danes?

Kako gledamo mladi na človekovo prihodnost, na človeka vredno življenje, kaj menimo in kako si predstavljamo smrt, kje vidimo, kje iščemo smisel človekovega življenja, kaj nam pomeni delo, kako ga vrednotimo, kaj nam pomeni bog?

Knjižica nam torej postavlja vrsto vprašanj in ko iščemo odgovore nanje, razmišljamo o sebi, svojem življenju, o ljudeh. Vsekakor delo, ki smo ga pogrešali in nam je zato toliko bolj dobrodošlo.

Na vprašanje, ALI BO ČLOVEŠTVO S POMOCJO NAREDKA IN ZNANOSTI KDAJ DOSEGLO ČLOVEKA ZARES VREDNO ŽIVLJENJE, so mladi v večini primerov odgovorili, da ga bo doseglo v prihodnosti (36%), ne verjamem, da ga bo kdaj doseglo (30%), človek že živi sebe vredno življenje (14%).

Prav tako so zelo zanimivi odgovori na vprašanje KAKO BI NAJHITREJE DOSEGLI ČLOVEKA VREDNO ŽIVLJENJE. Skoraj polovica anketiranih, ki menijo, da bo človek nekoč dosegel sebe vredno življenje, pravi, da je treba ljudi, ki se napredu upirajo, prepričati, da nimajo prav in jih pridobiti.

KAJ MISLITE, DA JE GLAVNI SMISEL ČLOVESKEGA ŽIVLJENJA?

Največje število anketiranih pravi: smisel človeškega življenja je v tem, da se človek povezuje s človeštvom s svojim delom, da okrepi in obogati človeštvo po svojih najboljših močeh in s tem kljub svoji smrti ostane prisoten v življenju soljudi.

Prepričan sem, da bomo knjižico radi vzeli v roke, ne le tisti, ki že delamo v ZM, tudi tisti, ki se hočemo bolje spoznati in tisti, ki znamo ali pa hočemo o teh vprašanjih razmišljati.

milan

Za katere Jeseničane pa letos navijaš

Tople malice

(Nadaljevanje s 3. strani)

no na plačilo škode in posredno na nižjih OD.

Navedeno sem napisal zato, ker imajo posamezniki kaj čudne poglede na poslovanje kantin in delo kantinerk, pa zaradi tega zahtevajo od njih nezmotljivost, da nikoli ne sme ničesar zmanjkati niti ostati, oz. vsa roba mora biti vedno sveža, ne glede kdaj pride na malico, niti ga ne brigajo predloženi argumenti (nenajavljeni remont ali nenapovedano ukinjeno obratovanje, izpadi kombijev, ipd.), kar ima za posledico enkrat zmanjkanje malic in kritiko prizadetih, drugič pa ostane neprodana hrana kantinerkam, ki jo morajo plačati. Ker je riziko samo enostransko, toplih malic po pravilu večkrat zmanjka, kot pa ostane.

Če pa zmanjkanje toplih malic primerjamo v procentu na naročene količine, je pa izjema da manjko dosega 1% in več od naročene količine. To pa je po mojem mnenju odstopanje, ki se ga lahko z uvidevnostjo dopušča (saj so tolerance še pri železu) posebno še, če se ničesar ne naroča. Se vedno pa se lahko dobi za malico kaj drugega, kar pa je seveda običajno dražje. Zato je tudi kritika. Zaradi obojestranskega interesa je nujno, da se doseže čim boljše sodelovanje med kantinerkami, koristniki kantin in obratovodstvi, pri obveščanju večjih sprememb v obratovanju. Tako se bomo lažje izognili, da bi hrana ostajala, ali da bi jo zmanjkalo. Vse to pa vpliva tudi na kvaliteto prodane hrane (pravočasno prodana je boljša).

Naša stalna naloga in skrb pa je, da bo hrana dobro in okusno pripravljena in da bodo koristniki naših uslug zadovoljni.

Stane Pretnar

V železarni Ravne je pričela obratovati nova električna peč

V četrtek, 15. oktobra je pričela obratovati v železarni Ravne nova 40 tonska električna obločna peč angleške firme BIRLEC. Montažo peči so opravili delavci Hidromontaže iz Maribora, Inštalaterja iz Prevalj in domači elektro-strokovnjaki. Ogródje za peč pa je izdelala Metalna Maribor.

To je prav gotovo velika pridobitev ravenske železarnice, hkrati pa najboljše darilo delovnemu kolektivu ob 350-letnici železarstva v mežiški dolini.

Prihodnji teden seja DS železarnice

Prihodnji teden bo redna seja delavskega sveta železarnice Jesenice, na kateri bodo obravnavali devetmesečno poslovno poročilo podjetja.

Samoupravni organi v preteklem tednu

21. seja odbora za poslovno politiko

Predsednik odbora za poslovno politiko inž. Emil Ažman je sklical 21. seja odbora v ponedeljek, 19. oktobra 1970 in za dnevni red predlagal tele točke:

- pregled sklepov zadnje seje,
- nova fiziognomija proizvodnje v železarni Jesenice,
- sprememba dolgoročnega sodelovanja z VERIGO Lesce, PLAMEN Kropa in TAM Maribor glede na ustave valjarn profilov,
- znižanje zalog in dolgovanja kupcev v okviru poslovne politike tovarne do perspektivnih kupcev in
- razno.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so izvršeni oziroma, da je vsebina sklepov prejšnje seje takšna, da bo potrebna daljša doba za njihovo realizacijo, so pa že v postopku reševanja.

Ko so obravnavali nove oblike proizvodnje, novo fiziognomijo, ki je bila nakazana v osnutku proizvodnega programa za prihodnje leto, so ugotovili, da je to pravzaprav nadaljevanje že začrtane poslovne politike Železarne in začrtane poti preusmeritve proizvodnje v bolj rentabilno. Zato so se v celoti strinjali s spremembami v tem pogledu in zavzeli naslednja stališča oziroma sklepe:

- nerentabilno proizvodnjo je treba še naprej opuščati, proizvodnjo, ki Železarni prinaša dohodek forsirati in naprave maksimalno iskorsiti,
- jeklo je treba v bodoče predelovati v dveh osnovnih smereh: v žico in v pločevino. Proizvajati bo treba bolj organizirano in z večjim redom, zlasti pri pločevini pa je treba v naslednjem letu doseči tudi večjo kvaliteto,
- ker bo pomanjkanje delovne sile tudi v naslednjem letu problem, ga bo treba reševati bolje kot doslej, predvsem pa je treba delavce opuščenemu proizvodnji strokovno preusmeriti in jih pri strokovnem razvoju ter usposabljanju spremljati, ne pa jih

pustiti vplivom neodgovornih delavcev.

S spremembami o dolgoročnem sodelovanju z VERIGO Lesce, PLAMENOM Kropa in TAM Maribor so se strinjali, kajti ustave valjarn profilov in preusmeritev proizvodnje je dejstvo, ki ga ni mogoče spremeniti. Strinjali pa so se tudi s tem, da so podjetja, s katerim je Železarna sklenila dolgoročno sodelovanje naši perspektivni kupci in jim je zato treba v njihovi preskrbi z vložkom oziroma surovinami kolikor je mogoče pomagati. Zato so naročili komercialnemu sektorju da pogodbe o dolgoročnem sodelovanju uskladi s novim proizvodnim programom Železarne in sklene nove enoletne pogodbe.

Ko so obravnavali znižanje zalog in dolgovanje kupcev so ugotovili, da so zaloge v Železarni še vedno prevelike, kljub prizadevanju, da se zmanjšajo. Tudi dolgovanja kupcev so še zelo velika in se dolgovanja stalno večajo s tem pa se večja tudi naša nelikvidnost, namesto, da bi se zmanjševala. Ugotovili so, da so zlasti velike zaloge nekurantnega materiala in takšnih rezervnih delov, ki nimajo strateškega značaja, zato so sklenili:

- vse zaloge nekurantnega blaga je treba pregledati in

jih sčasoma likvidirati ali prodati,

- rezervne dele in surovine je treba rangirati in sestaviti

listo najnujnejših potreb, to listo pa je treba stalno dopolnjevati.

V cilju zmanjšanja dolgovanja našim kupcem pa so sklenili:

- ukiniti dobavo našega blaga najslabšim plačnikom,
- izstopiti iz kliringa,
- odplačevati anuitete 47. natečaja z menicami kupcev iz ostalih republik.

— okrepiti finančno operativno s komercialisti.

V nadaljevanju seje so obravnavali še nekaj predlogov za odpis razlik, ki so nastale pri uvozu belega surovega železa, strojev za IBM in rezervnih delov. Razlike so nastale zaradi napak pri carinjenju in za Železarno ne predstavljajo nobenih stroškov ali škode pa so jih zato tudi odobrili.

OBISKALI SMO...

sindikalni odbor valjarne žice

Predsednik sindikalnega odbora valjarne žice Anton Jakšič je ta teden zaposlen na nočni izmeni. V sredo zjutraj smo ga nekaj minut pred šesto uro poiskali na njegovem delovnem mestu. Tovariš Jakšič je valjavec na progi Ø 450, delo na komandnem pultu pa je zahtevno in natančno. Po končani izmeni smo ga prosili za kratek razgovor, v katerem naj bi predstavil njihov sindikalni odbor.

V sedanji mandatni dobi so imeli šest sej sindikalnega odbora in eno skupno sejo z bivšim delavskim svetom stare valjarne žice. Zadnje sejo so imeli v poletnih mesecih. Lani so skupaj s sodelavci iz valjarne Bela organizirali pripravo za izvedbo referenduma s katerim smo se železarji odločili za združeno podjetje Slovenske železarne.

Tovariš Jakšič se pridružuje mnenju predsednikov tistih sindikalnih odborov s katerimi smo se v okviru naše rubrike že pogovarjali in imajo o delovnih skupinah pozitivno mnenje. V njihovem obratu delovne skupine težko sklicujejo. Vzroke za to je treba iskati v samih delovnih pogojih, ki so v primerjavi s prejšnjimi v stari valjarni žice povsem spremenjeni. Razen tega so garderobe, kjer se sestajajo, tudi precej oddaljene.

Do 1. avgusta letos so bili člani kolektiva valjarne žice nagrajeni za opravljeno delo v poprečju Železarne, po prvem avgustu pa so vpeljali lastno nagrajevanje. To pomeni, da bo odslej nagraje-

vanje odvisno tudi od opravljenega dela in bodo v določeni meri na osebne dohodke vplivali tudi morebitni zastoji itd.

Zanimiv je bil tudi tisti del našega razgovora ko je tovariš Jakšič pripovedoval o razlikah med staro in novo valjarno žico. V novi valjarni žici na Beli je fizično delo zamenjano z umskim, poleg tega pa je tudi manj ropota, plina in prahu. Na nove delovne pogoje se je bilo treba tudi privaditi. Tako so poskrbeli za delavce, ki so bili prej zaposleni v stari valjarni žici, nato pa so jim dodelili nova delovna mesta v valjarni žici na Beli. Na dopoldanski izmeni so zaposleni tudi delavci, ki so prišli iz obrata Javornik I, iz težke proge, ki je prenehala z obratovanjem.

Sindikalni odbor dodeljuje denarno pomoč tistim sodelavcem, ki bolujejo več kot mesec dni in predložijo prošnjo. Enkratna pomoč znaša od 10.000 do 25.000 starih dinarjev. Sodelavcem, ki živijo v težjih razmerah, to je na primer delavec, ki zasluzi sam in ima veččlansko

družino, pa vsako jesen pomagajo pri nabavi ozimnice. Enkratna takšna pomoč znaša okrog 15.000 starih dinarjev.

Sportna dejavnost je bila pred leti bolj razgibana kot je sedaj. Njihov referent za športno dejavnost je zelo prizadeven, vendar pa na samo športno dejavnost v precejšnji meri vpliva različen delovni čas.

Smo pred občnimi zbori sindikalnih odborov. Novo izvoljeni sindikalni odbor valjarne žice, bo moral navezati tesnejše stike z delavci iz težke proge, ki sestavljajo četrto izmeno. Precejšnjo pozornost bo treba posvetiti tudi pripravam za izvedbo občnega zbora. Zaželjeno je, da bi bilo na občnem zboru prisotnih čimveč članov sindikata ali vsaj delavci dveh ali morda treh izmen.

Izlete organizirajo po izmenah. Letos so izvedli izlete delavci vseh treh izmen. Bili so v Piranu, Poreču in na Mangartu. Tov. Jakšič predvideva, da bomo imeli še nekaj lepega vremena in bodo lahko organizirali izlet za delavce četrte izmene.

Z obratovodstvom imajo zelo dobro povezavo in prav tako tudi z tovarniškimi odbori osnovne organizacije sindikata Železarne. V prihodnje pa želijo tesnejših stikov s samoupravnimi organi v DE valjarne Bela.

Sestanki delovnih skupin

RTA — BEDEN — RMR — Sestanek so imeli 9. oktobra. Delovna skupina je bila najprej informirana o osnutku srednjeročnega načrta združenega podjetja Slovenske železarne, nato pa so ponovno spregovorili o delovni disciplini in storilnosti. Pri tem so zlasti poudarili pomen boljšega izkoriščanja delovnega časa. Delovna skupina zahteva, da je treba napraviti lesen pod v delavnici, v kateri delavci delajo na merilnih instrumentih. Sedanja tla so betonirana in iz zdravstvenih razlogov zlasti pozimi ne ustrezajo.

Predlagano je bilo tudi, da je treba člane delovne skupine, ki so zaposleni v reparaturni delavnici, vključiti v nagradno premiranje in to ob nekaterih remontih, ko je treba zaradi izrednih del pokazati posebno prizadevanost. Nadalje želijo tehniki, ki so zaposleni v reparaturni delavnici, domačo in tujo literaturo zaradi nadaljnjega strokovnega izpopolnjevanja. Literaturo naj bi redno dobivali. To velja tudi za novejšje kataloge.

JAVORNIK I — BENEDIČIČ — ADJUSTAŽA — Na sestanku 15. oktobra je vodja delovne sku-

pine prebral informacijo obratovodstva. Imeli so pripombe k odgovoru zaradi mize pri DANIELI stroju, zato delovna skupina prosi asistenta za vzdrževanje, da pojasni, kako delo napreduje. V razpravi je sodelovalo več članov delovne skupine, na postavljena vprašanja pa so dobili ustrezna pojasnila.

JAVORNIK I — DOLINAR — Na sestanku skupine 16. oktobra so razpravljali o koriščenju dopustov, nagrajevanju, čiščenju okujine na srednji progi ter o sortiranju odpadkov. Vodja delovne skupine je prisotne seznanil z informacijo obratovodstva ter o osebnih dohodkih v odnosu na druge obrate. Prehod na obratovanje na dve izmeni ni možen, ker ne bi mogli poravnati vsega materiala. Če delajo še ob prostih sobotah, se te pišejo med nadure, ne pa kot prosti dnevi. Opozoril je tudi, da morajo člani delovne skupine biti pozorni pri prevzemanju materiala s srednje proge, zlasti pri točnem tehtanju in pri avtogenskem rezanju. Odpadni material je treba ustrezno sortirati, stehtati ter gredice čitljivo označiti. Tudi od-

padne gredice iz valjarne Bela je treba ločiti zaradi dobiti (izplena). Sodelavec Kos opozarja, da je treba kartone za prevaljani material bolj točno izpolnjevati.

JAVORNIK I — ZUPAN — ADJUSTAŽA — Na sestanku 16. oktobra so najprej prebrali zapisnik zadnje seje, nato pa razpravljali o obratnih problemih. K zapisniku niso imeli pripomb, na znanje pa so vzeli tudi informacijo obratovodstva. Vodja delovne skupine je opozoril na razne nerednosti pri delu in medsebojnih odnosih. Sodelavec Burnik vprašuje, kako bo letos s sindikalnim izletom. Dobil je odgovor, da obrat Javornik I po prvem tromesečju ni najbolje uvrščen in se je sindikalni odbor zato odpovedal vsem dohodkom iz naslova osebnih dohodkov. To pa ne velja za sredstva, ki jih potrebujejo za vsakoletno pogostitev upokojenec. Sodelavci Burnik, Bernard in Zupan z odgovorom niso bili zadovoljni. Postavljeno je bilo vprašanje, kako je bilo v drugih obratih, kjer bolje zaslužijo, pa jim še ostane denar za izlete. Ostro so kritizirali stanje osebnih dohodkov in cen. Sodelavec Burnik meni, da izvoljeni člani niti v organih samoupravljanja niti v sindikalnih organizacijah niso opravičili zaupanja, ker dovoljujejo, da se proizvajalcem s konstantnimi plačami z neopravičenim dviganjem cen krađe zaslužek. Iz odgovora je razvidno, da gre za sistemske slabosti.

Kratek zgodovinski pregled razvoja valjarne tanke pločevine

Prvega septembra je poteklo 37 let, odkar je pričela obratovati na Javorniku valjarna tanke pločevine 1300. Takratni lastnik železarne — Kranjska industrijska družba oz. Westen, je vzporedno z razvojem celjske tovarne emajlirane posode pričel razvijati tudi izdelavo tanke in fine pločevine pri nas. Poleg tega je bil prav ta artikel vse bolj in bolj iskan na tržišču. Valjarno je dobivala nemška firma Achenbach. Medtem, ko je v Smederevu takrat že obratovala podobna valjarna pločevine starejšega tipa, je bila naša prvotna valjarna ploče-

vine za tisti čas prva modernjša tovrstna valjarna v državi, z letno kapaciteto 5.000 ton pločevine. Valjčna proga je imela dva duo ogrodja. Eno je služilo kot predogrodje, drugo pa kot končno ogrodje. Imela sta skupen pogon prek reduktorja z elektromotorjem 440 KW. Vložni material so bile platine širine 200 m/m, izvaljane v stari valjarni žice, kasneje pa platine širine 245 in 300 m/m, izvaljane na težki progi na Javorniku. Platine so ogrevali v dveh plinskih potisnih pečeh. Po predvaljanju platin je sledilo ponovno ogrevanje v celičnih

paketnih pečeh in nato končno valjanje.

Že po dveh letih obratovanja se je pokazalo, da ta proizvodnja ne zadošča naraščajočim potrebam. Zato je bilo pri firmi Banning nabavljeno trio ogrodje, ki je bilo montirano na isti pogon kot oba duo ogrodja. Trio ogrodje je bilo delno mehanizirano. Na zadnji strani je imelo hidravlično dvizžno mizo in nožno regulacijo, nastavna naprava pa je bila električna, krmarjena iz posebne kabine nad paketno pečjo. To ogrodje je prevzelo vlogo predvaljanja,

oba duo ogrodja pa sta bila zato uporabljena kot končna ogrodja. Regulacija tlačnih vijakov je bila na obeh ogrodjih ročna. V začetku je bila na enem ogrodju na »zabijalni ključ«, od leta 1940 dalje pa na obeh ogrodjih na »vrtljivi ključ«.

Poleg navedenih sprememb je bila v tem času postavljena še nova strojna paketna peč firme Ignis s premičnimi gredami. Drugih bistvenih sprememb na tej progi pa pred vojni ni bilo. Vse te spremembe in izboljšave na progi so vplivale na to, da se je poleg delnega olajšanja dela povečala letna kapaciteta proge na 16.000 ton pločevine.

Delo na progi tanke pločevine je bilo posebno ob pričetku fizično izredno težko. S postavitvijo trio ogrodja in strojne peči se je le na nekaterih delovnih mestih delo nekoliko olajšalo, še vedno pa je bilo zelo težko. Predvsem pa so bili tam zaposleni ljudje pri delu izpostavljeni hudi vročini, dimu, plinu in prahu. Koliko znoja je bilo takrat prelitega pri vsaki izvaljani toni pločevine, se ne da opisati. Da so ljudje pri delu od napore in vročine omedleli, ni bil redek slučaj.

Najvišja letna storitev te valjarne pred vojno je bila leta 1940 in sicer 17.412 ton pločevine, pri poprečni debelini 0,69 m/m in pri dobiti (izplenu) 78,9%. Na progi je bilo zaposlenih 39 ljudi na dnini.

Kmalu po končani vojni leta 1945 je ta valjarna zopet pričela obratovati. V letu 1948 je bila predvojna letna storitev že presežena, medtem ko je bila leta 1954 dosežena rekordna storitev te valjarne z 19.257 tonami. Kljub tej rekordni proizvodnji pa je nenehno naraščanje potreb po tanki pločevini in težko fizično delo narekovalo potrebo po rekonstrukciji. Že leta 1949 se je pričelo z načrtovanjem za mehanizacijo proge. V letih 1954/55 je bila ta zamisel uresničena. Izvršena je bila večja rekonstrukcija v tem smislu, da se je obdržalo staro valjčno ogrodje, le prostorsko so bila ogrodja ločena. Trio ogrodje je dobilo lasten pogon prek prvega doma izdelanega reduktorja v Litostroju in z motorjem 600KW, ravno tako izdelanem v domačem podjetju Rade Končar.

Rekonstrukcija sama pa je bila pogojena z likvidacijo stare valjarne srednje pločevine 2200, katera je s postavitvijo nove valjarne 2400 izgubila pomen.

Na rekonstruirani progi je bila glavna značilnost v tem, da so vsa ogrodja dobila dvizžne mize in transportne trakove, ogrevne peči pa so bile zgrajene po sistemu pomičnih gredi, ko material samodelno potuje skozi peč in prek zračalca do valjčnega ogrodja. Naravnavanje plošč na dvizžni mizi, dodajanje materiala med valje in prek valjev nazaj ter vsa ostala manipulacija, je mehanizirana. Valjanje na tej progi je

bilo fizično znatno lažje kot na stari progi, zato pa strokovno bolj zahtevno. Nekaj delovnih mest, kot npr. ročno razdvajanje vročih plošč, zakladanje in rezanje vročega vložka itd., je zaradi značajna dela še vedno ostalo fizično zelo težkih, vendar se to ni dalo odpraviti. Tudi vročina je bila na nekaterih delovnih mestih še vedno zelo huda, često neznosna. Delo na mehaniziranih valjavskih mestih je bilo precej zahtevno, vendar prekaljenim valjavcem z daljšim delovnim stažem ni delalo posebnih preglavic.

Že po kratki dobi priučevanja je proizvodnja stekla in v naslednjem letu je že bila dosežena proizvodnja 35.000 ton. Valjarna je bila postavljena za tehnično zmogljivost 40.000 ton, ki pa je bila že leta 1958 presežena. Leto za letom so bili doseženi novi proizvodni rekordi. Največja proizvodnja pa je bila dosežena v letu 1968 z 48.430 tonami. V naslednjem letu je sledila prva redukcija obratovanja, sedaj pa se ta proga dokončno ustavlja. Na progi je zaposlenih po 23 ljudi na vsaki dnini.

Od prvega začetka do danes je bilo na tej progi izvaljano blizu milijon ton pločevine oz. 60 milijonov plošč. Asortiment izdelkov je bil razmeroma širok. Poleg navadne črne in dekapirane pločevine, ki se jih je izdelovalo že pred vojno, se je valjalo prek sto različnih kvaliteten in plemenitih legiranih in visoko legiranih jekel. Za dinamno in trafo pločevino, hladno valjano karoserijsko pločevino, rebrasto in solzasto pločevino, itd., pa je bila ta valjarna vseskozi edini proizvajalec v državi, čeprav so obstojale oziroma delno še obstojale podobne valjarne v Smederevu, Nikšiću in Zemun.

Že leta 1955, ko je pričela obratovati naša mehanizirana proga 1300, se je v svetu pričelo take proge opuščati. V Angliji, kjer je bilo največ podobnih prog, so do leta 1959 opustili zadnjo progo. Opuščanje te tehnologije valjanja je bilo v zvezi z velikim razvojem tehnologije in valjanja hladno valjane pločevine v širokih trakovih. Proizvodnja take pločevine je dosegla v svetu izreden razvoj, saj obstojajo valjarne s storilnostjo prek milijon ton letno, pri zelo nizkih predelovalnih stroških.

Iz podobnih razlogov kot drugod po svetu, ne v majhni meri pa tudi zaradi izredno težkega dela, se ustavlja tudi naša proga 1300. Medtem, ko se starejši valjavci še dobro spominjajo trpljenja na stari progi, je mlajšemu rodu že delo na sedanji mehanizirani progi često pretežko. Zato je bilo vsa zadnja leta vprašanje pomanjkanja ljudi iz dneva v dan večje. Če se k temu doda še stalno pomanjkanje vložka in visoke predelovalne stroške, je opustitev obratovanja lažje razumljiva.

Lojze Štrumbelj

Zadnja popoldanska izmena KOTNIK v valjarni tanke pločevine

Zadnja nočna izmena LAVRINC v valjarni tanke pločevine

Zadnja dopoldanska izmena MALEJ v valjarni tanke pločevine

Sodelavci ob zadnjem šihu

Te dni smo obiskali nekaj naših sodelavcev, zaposlenih v valjarni 1300 na Javorniku. Prosilimo jih, naj nam povedo nekaj o svojem dolgoletnem delu na progi tanke pločevine, ki je te dni prenehala z obratovanjem. Zanimalo nas je njihovo mnenje o ustavitvi obrata in kako so zadovoljni z razporeditvijo na nova delovna mesta.

BOZO SUDUKOVIČ je na progi tanke pločevine zaposlen od 23. januarja 1947. Delal je na različnih delovnih mestih, zadnjih pet let pa dela kot I. valjavec na končnem ogrodju.

Božo Suduković meni, da je ob sedanjih pogojih povsem razumljivo, da je proga oziroma obrat nerentabilen. Vzrokov za to je verjetno več, eden od teh pa je tudi vložek, ki ga dobivajo iz valjarne Bela. Meni tudi, da so zastopniki uprave podjetja vse premalo pojasnili delavcem razloge za ustavitve obrata. Delavcem, ki so zaposleni na progi tanke pločevine, je tehnologija oziroma način dela poznan, zato bi jim lahko povedali kaj več o vzrokih, ki so pripeljali do ustavitve obrata. Njihov obrat je bil v zadnjih letih tudi sicer precej zapostavljen v primerjavi z ostalimi npr. pri izdelavi analitične ocene itd. Božo Suduković bo v prihodnje zaposlen v valjarni Bela, kjer izdelujejo hladno oblikovane profile. Skupina delavcev, ki je razporejena v valjarno Bela, si je nova delovna mesta že ogledala. Delovni pogoji verjetno ne bodo pretežki, moti jih le velik ropot. Tov. Sudukoviću bodo leta, ki jih je preživel v kolektivu obrata Javornik II, ostala v lepem spominu. Na njihovi izmeni je bilo vedno dobro in vzorno sodelovanje ter prijateljstvo in tovarištvo, ki bo tudi ostalo v prijetnem spominu.

MARJAN CANKAR — Na progi tanke pločevine je zaposlen od leta 1948. Najprej je bil mesec dni v adjustaži, nato pa so ga dodelili izmeni Vidic na progi. Kot vsi ostali delavci, zaposleni na progi tanke pločevine, je tudi on bil zaposlen na številnih delovnih mestih. Zlasti na prejšnji progi, ki je bila uknjena leta 1955, je bilo delo zelo naporno, pa tudi na se-

danji progi je nekaj takih delovnih mest, ki so zaradi težine dela in vročine za zaposlene delavce zelo naporna. Trenutno še ne ve, kam ga bodo razporedili po ustavitvi proge tanke pločevine. Po vsej verjetnosti bo dobil delo na Beli ali v valjarni 2400.

JOZE LAVRINEC delovodja, se še vedno rad spominja prvih začetkov, ki segajo v leto 1937, ko je dobil zaposlitev na progi tanke pločevine. Takratnih in sedanjih razmer ni mogoče primerjati. Proga ni bila mehanizirana tako kot je današnja, pa tudi sam način ter odnos zlasti do mlajših delavcev je bil drugačen kot je danes. Razmere so se na progi postopoma izboljševale, temu primerna je bila tudi rast proizvodnje. Po osvoboditvi se je položaj vidno izboljšal, vse do leta 1955, ko je prenehala obratovati stara proga. Tudi na današnji progi je še nekaj mest, kjer so delovni pogoji težki. Glede ustavitve obrata tov. Lavrinec meni, da je taka odločitev razumljiva, vendar pa bo treba poskrbeti, da tudi v prihodnje ostanemo med proizvajalci tanke pločevine. Zato je prav v sedanjem obdobju med delavci največ zanimanja, kakšna bo prihodnost na tem področju in pod kakšnimi pogoji bomo v prihodnje izdelovali pločevino, ki je na tržišču zelo iskana. Leta, ki jih je preživel v kolektivu valjarne 1300, mu bodo ostala še dolgo v spominu. Kolektiv je bil vedno znan po svojem tovarištvu ter dobrih medsebojnih odnosih.

MILAN KODRIČ — V obratu Javornik II je dobil zaposlitev leta 1936. Takrat je bila dograjena pocinkovalnica in lužilnica v prostorih, kjer je sedaj elektro delavnica. Prvo delovno mesto so mu dodelili v adjustaži, kjer je bil zaposlen tri mesece, od tam pa na dnino Cuder na progi tanke pločevine, kjer je bil zaposlen do premestitve v pocinkovalnico. Na progi so bili težki delovni pogoji in prav tako v pocinkovalnici, razen tega v delovnem prostoru ni bilo zračenja, tako da so bili povrh še nezdravi pogoji. Kljub temu, da je bila pocinkovalnica in lužilnica šele na novo zgrajena, je bila zelo utesnjena. Pogoji so se izboljšali šele po osvoboditvi, ko so leta 1955 zgradili sedanjo lužilnico in pocinkovalnico.

Vzroki za ustavitve so znani. Vložek je predrag in tudi sam delovni proces je zastaref. Če bi hoteli še naprej nadaljevati s proizvodnjo pločevine, bi morali ali še bolj mehanizirati sedanje naprave, ali pa zgraditi novo hladno valjarno na Beli. O

izgradnji nove hladne valjarne na Beli je bilo že precej napisanega, vendar obstaja bojazen, da v kolikor bomo še čakali, bo tehnologija proizvodnje pločevine v svetu še napredovala in je vprašanje, če jo bomo lahko še dohiteli.

Po 34-letnem delu v obratu, kakršna je valjarna 1300, je slovo od kolektiva težje. Teško je predvsem za starejše delavce, ki se bodo morali privaditi v drugih obratih na novih delovnih mestih. Med seboj so se lepo sporazumevali, tako da mu bo dolgoletno delo v tem obratu ostalo v lepem spominu.

JANEZ LUMPERT je dobil zaposlitev v valjarni tanke pločevine leta 1961. Njegovo prvo delovno mesto je bilo v adjustaži, zatem pa na progi, kjer je zaposlen kot trgalec vročih plošč. Na Jesenicah imamo precejšnjo tradicijo pri proizvodnji pločevine. Lahko trdimo, da je naša proga, ki jo te dni ustavljam, med najstarejšimi v Evropi. Temu primerna je seveda tudi tehnologija. Na vprašanje, kaj misli o ustavitvi naše proge, bi rad povedal tole: najvažnejše je, da tudi v prihodnje ostanemo med proizvajalci pločevine in da kupci, ki nas poznajo po kvalitetnih izdelkih, računajo z nami. Gre za to, da bi sedanjo proizvodnjo čimprej zamenjali z novo in dostikrat večjo proizvodnjo pločevine v hladni valjarni na Beli. Na progi tanke pločevine so bili odnosi med delavci vedno dobri in vzorni. Najvažnejše pa je, da smo drug z drugim lepo sodelovali. Premiščen sem v žičarno. Pričakujem, da bo delo na novih strojih, ki so bili pred kratkim vgrajeni, dosti lažje in da bo žičarna tudi v prihodnje imela lepo perspektivo ter da bo s svojimi končnimi izdelki tako kot sedaj prispevala k realizaciji proizvodnega načrta v tovarni.

FRANC POTOČNIK — V obratu Javornik II dela že 35

let. Od začetka pa vse do leta 1959 je bil zaposlen v lužilnici, v zadnjih šestih letih pa je bil delovodja hladne valjarne pločevine v obratu Javornik II. Povsem se strinja s tov. Kodričem o nezdravih in težkih delovnih pogojih v lužilnici in pocinkovalnici. Čeprav je bila zgrajena šele leta 1935, so morali opraviti veliko dela ročno in niso imeli na razpolago niti žerjava. In še mnenje o ustavitvi proge tanke pločevine. Če sedanji delovni proces oziroma tehnologijo primerjamo s tehnologijo v drugih državah, potem drugega izhoda ni. Vendar bi morali že v prejšnjih letih nameniti za modernizacijo proge več sredstev kot smo jih, v nasprotnem primeru pa bi morali že ob izgradnji valjarne Bela vzporedno graditi tudi valjarno pločevine, ki bi nadomestila sedanjo progo tanke pločevine.

PAVEL SMOLEJ — Z delom v obratu Javornik II je začel leta 1939. Najprej so mu dodelili delovno mesto odnalsalca materiala, potem pa je šla pot navzgor od mesta do mesta, vse do II. valjavca. Vmes so bila tudi delovna mesta, kjer so bili pogoji izredno težki in jih tudi ne bi mogli primerjati z današnjimi. Z izgradnjo nove, to je sedanje proge tanke pločevine, je bilo v precejšnji meri fizično delo zamenjano z umskim. Ustavitve proge tanke pločevine je v sedanjih pogojih neizogibna, vendar ne bi smeli prekiniti s proizvodnjo pločevine. Pridružuje se mnenju tistih delavcev, ki menijo, da bi s spremembo tehnologije in morebitno rekonstrukcijo proge s proizvodnjo nadaljevali, dokler ne bi na Beli zgradili nove valjarne kot je bilo že zapisano v Železjarju.

FRANC MALEJ, delovodja: Razgovor z njim je bil zanimiv še posebej zato, ker je edini član kolektiva, ki je bil zaposlen od prvega dne, ko je

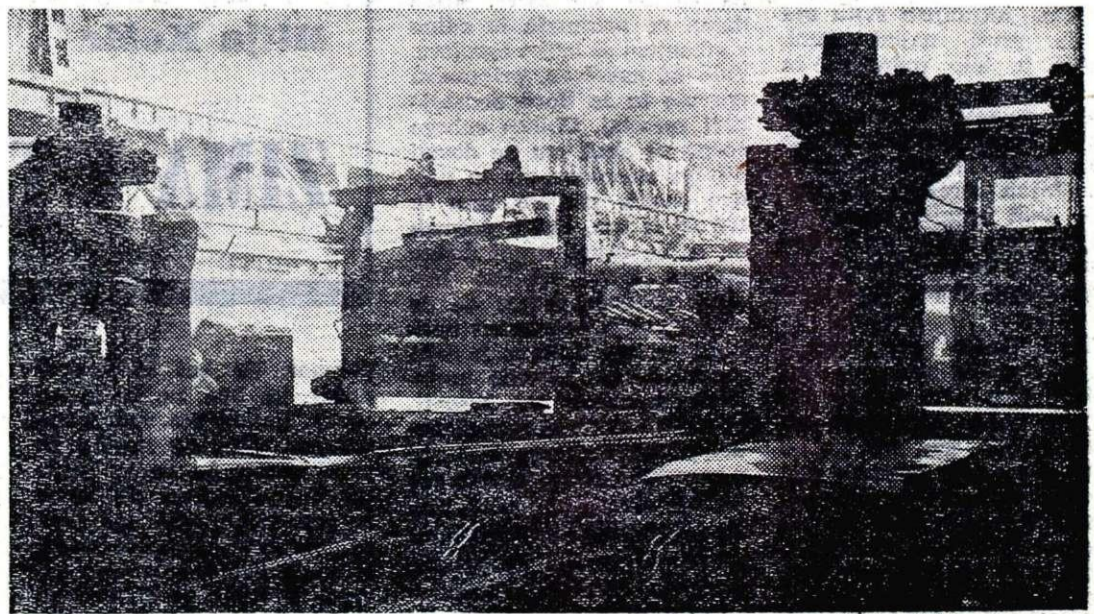
začela obratovati proga tanke pločevine in vse do njene ustavitve v preteklem tednu.

Delovodja Malej je povedal, da je proga tanke pločevine pričela obratovati v avgustu ali septembru leta 1933. Delo je potekalo pod nadzorstvom nemških strokovnjakov, na vsaki od treh izmen pa je bilo zaposlenih po 15 delavcev. Takratni pogoji so bili na progi zelo težki in se jih v nekaj stvkih ne da opisati. Razmere so se delno izboljšale šele čez nekaj let, ko so dodelili dodatne delavce, ki so zamenjevali delavce na najbolj težkih delovnih mestih. Pred drugo svetovno vojno je bil zaposlen na dnini Cuder. Takrat še ni bilo na voljo delavcev, ki bi lahko zamenjevali ljudi, ki so delali v veliki vročini, njihovo delo pa je bilo zelo naporno. Znano je, da je bila po osvoboditvi v letu 1955 zgrajena nova proga tanke pločevine. Na tej progi so bila le štiri taka delovna mesta, ki bi jih lahko primerjali z delovnimi mesti na progi, ki je obratovala v prvih povojnih letih. Po njegovem mnenju ustavitve proge tanke pločevine zaenkrat še ni bila potrebna in tudi starejši delavci, ki so bili zaposleni na tej progi dolgo vrsto let, ne morejo verjeti, da je bil obrat nerentabilen. Ta verjetnost je toliko manjša, ker je vsem znano, da kupci povprašujejo po vseh vrstah pločevine in bi jo zato lahko prodajali po ustreznih prodajnih cenah.

Ob koncu našega razgovora je tov. Malej povedal, da so se številni delavci težko poslovili od svojih delovnih mest, četudi jim bo naporno delo ostalo za vedno v spominu. Razumljivo je, da je že sama narava dela zahtevala od vseh zaposlenih veliko mero medsebojnega razumevanja. Dostikrat je bilo treba drug drugemu pomagati in tako se je na delovnih mestih na progi skozi vsa leta utrjevalo prijateljstvo in tovarištvo.

Železarski globus

JAPONSKA — Na nedavni konferenci japonskih železarskih strokovnjakov v Tokiu, je predstavnik železarne Chiba predlagal gradnjo gigantskega plavža, ki bi bil do zdaj največji na svetu. Njegove glavne tehnične značilnosti bi bile: premer talilnika 14 m, koristna prostornina 4830 m³, temperatura ogretega zraka 1200° C, dodatek kisika vpihanemu zraku 4 %, dodatek mazuta 40 kg/t, poraba koksa 425 kg/t in pritisk na žrelu 2,5 at. Dnevno bi proizvajal 12 000 ton grodlja.

Del naprav za valjanje tanke pločevine

6

Revolucionarno delavsko gibanje na Jesenicah v letih 1935 — 1941

»Cokle nosite in žgance jejte, pa vam bo zaslužek še ostajal!« Podjetje je štirim delavcem odpovedalo delo; to je zadostovalo, da je v mestu vzkipelo. Iz solidarnosti do stavkajočih so delavci v sprevedu prišli pred tovarno; ravnatelj Lukman je spreved krstil za pustno šalo, udeležence pa za pustne šeme, ki igrajo komedijo, zraven pa ne vedo, kaj hočejo. Tovarniška gospoda je delavcem grozila z biriči, duhovščina s hudiči. Do takšnih groženj so prišli po ugotovitvi, da je v tovarni nekaj antikristov, ki ne verujejo v boga in so torej zapisani hudiču.

Strogi predpisi, ki so jih uvajali v tovarni, so zahtevali hlapčevsko ponižnost pred

vsem od domačih delavcev. Zato ni čudno, če se je v njih začela prebujati nacionalna zavest in hkrati z njo prepričanje, da so prav tako ljudje kot Nemci in da imajo — ker živijo na svoji zemlji — prav tako kot drugi pravico do človeka dostojnega življenja. Podjetniki so delavce, ki niso znali ali pa niso hoteli govoriti nemško premeščali na slabša delovna mesta, na katerih so seveda tudi slabše zaslužili.

Takšno ravnanje je pripravilo narodno zavedne delavce do tega, da so leta 1904 ustanovili telovadno društvo »Sokol«, katerega prvi starosta je bil Franc Bokal, oče prvoborca Staneta Bokala.

2. septembra 1906 je bi-

la ustanovljena socialistična strokovna organizacija kovinarjev, jeseniška podružnica Zveze kovinarskih delavcev Avstrije. Prvo leto je štela le 36 članov, ki pa so uporno delali in se trudili, da so pridobili na ugledu ter utrdili zaupanje pri delavcih. To je bilo v času mračnjaka avstroogrškega nasilja nelahko delo, zato je ta prizadevanja prvih jeseniških marksistov treba še posebno ceniti, saj so pripravljali teren, na katerem je kasneje postavila temelje ter razvila revolucionarno dejavnost komunistična partija.

Dve leti po ustanovitvi »Sokola« leta 1906 je kaplan Čuk ustanovil telovadno društvo »Orel«. Po ustanovitelju so

vsi pripadniki te organizacije na Slovenskem dobili vzdevek »čuki«. Leta 1928 so z državno dotacijo ter s pomočjo domačega kapitala zgradili na Jesenicah svoj dom. Leta 1908 so ob pomoči KID ustanovili izobraževalno društvo »Sava«. Podjetje je imelo ob ustanovitvi tega društva svoje namene. V njem naj bi se združevali tudi tisti delavci, ki niso bili preveč desno usmerjeni. Članstvo tega društva bi delničarjem in funkcionarjem KID ob občinskih volitvah navrglo toliko glasov, da bi tudi občina prešla v njihove roke ter seveda potem še bolj delala v korist tovarne in njenih lastnikov.

Zveza kovinarskih delavcev oziroma njena jeseniška podružnica je v dveh letih svojega obstoja premagala začetne težave. Število članstva je iz leta v leto naraščalo in kljub preganjanju ter terorju avstrijskih oblasti so člani zahtevali od vodstva odločnejših akcij. Leta 1908 je organizacija pripravila veličastno praznovanje delavskega praznika 1. maja. Ker še niso imeli svoje kulturne organizacije, so povabili sodruge s Koroške. Le-ti so prišli z godbo in prvič so se na Jesenicah iz prvomajske povorke

slišali revolucionarni vzkliki. 17. avgusta 1911 so ustanovili v Ljubljani prvo delavsko kulturno društvo »Vzajemnost«. Že 3. marca 1912 je zrasla na Jesenicah podružnica tega društva. Se komaj rojeno so jo avstrijske oblasti že razpusile. Svojo odločitev so utemeljevali z izzivalnim Cankarjevim govorom v Ljubljani. Na mesto »Vzajemnosti« je še istega leta stopila »Svoboda«. 1913. leta so na Jesenicah ustanovili planinsko društvo »Prijatelj prirode«. Zaradi začetka prve svetovne vojne je moralo društvo prenehati z delom. Ponovno se srečamo z njim šele čez sedemnajst let.

Kovinarska strokovna organizacija pa se je kljub vojni krepila. Leta 1916 šteje 600 članov, dve leti kasneje ob koncu svetovne morije, pa že

2500, ter ena moč organizacij. Njen je prvo se je bila lavca ku. Ko u je b n o OBZ. O zašč. za ljenen z neh. m. ja je ans čelo u ji ost. e š ni, i. n. l. pred. lan stva. P. J. ovira. bi nisti. nar voluc. rne banja. Naj. d. orga. nija žive. l. Sv.

Tschadova smer

Rahlo je snežilo, ko sva z Borisom stopila v temo meglene, zimskega jutra. Po dolini je ležal globok sneg in gore so že nekaj časa samevale. Spale so svoje dolgo, nemoteno zimsko spanje.

Takoj za kočjo sva zagazila v celec. Pramena najinih čelnih svetilk sta nama pomagala iskati pot, ki pa jo nikakor nisva mogla najti v nepopisni zmešnjavi dreves in grmovja. Sem in tja sva čutila stezo pod nogami, največ pa sva se vdiralala med zasneženo vejevje, si stresala sneg z dreves na glavo in za vrat in seveda pri vsem tem pridno preklinjala. Ker je vsake stvari enkrat konec, je bila tudi ta nesrečna gmajna končno za nama in v prvem, nežnem jutranjem svitu sva zavila proti najini steni. Snega je bilo vedno več in kar nekam dvomljivo sva začela govoriti o najini plezariji. Porajajoči dan je vse bolj zmagoval nad nočjo in z zadnjim mrakom so izginile tudi megle, nama pa odkrile vso prelesto lepoto zimskih gora in dolino, nama tako drago, polno lepih spominov.

Tudi danes sva srečna. Tako domače nama je vse tukaj, gore naju vabijo vse hkrati, kako rada bi se odzvala. Toda kaj, ko pa so nam dane tako skromne možnosti. Pokoriti se morava močnejšim zakonom in se zadovoljiti z enim samim ciljem in še od tega naju loči strma stena, globoko zasnežena in na videz nepremagljiva. Pot naju vodi strmo

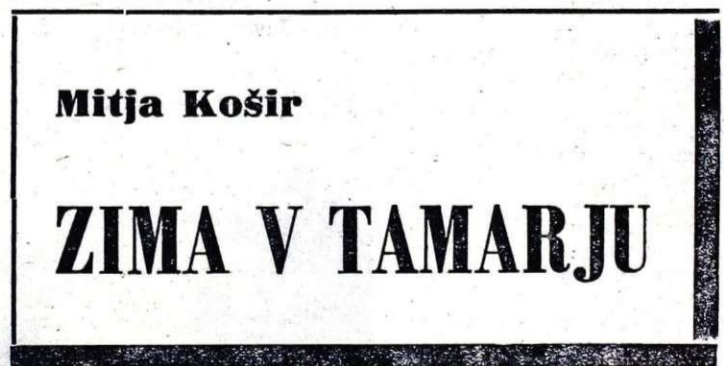
navzgor proti vstopu. Strma snežna vesina naju ne navdušuje, saj oba le predobro poznavata vse nevarnosti, ki jih predstavlja takle globok sneg. Še celo gamsi, ti najpopolnejši prebivalci gora, so se tej strmini ognili. Prav na robu vidiva globoke gazi, kjer so si živali utirale pot stran od plazov. Toda midva nisva gamsa in najina pot ima drug cilj. Rijeva kot krta in se preplašeno ozirava navzgor. Ne preostane nama nič drugega, kot da verjameva v srečo, ki nam je že nekaj časa zelo naklonjena. Ko sva končno na varnem tik pod steno, ugotavljava, da nas verjetno neka višja sila hrani za prav posebno priložnost. Takrat pa se bo šlo zares. Mraz nama ne prizanaša in edino z gibanjem se lahko ogrejeva. Zato se naveževa, pripraviva opremo in že Boro obdeluje prvi raztežaj. Obilica suhega snega na skali mu ne dovolji hitrega napredovanja in preden doseže stojišče, sem že trd od mraza. Kot v posmeh pa se na drugi strani doline grebeni Ponc vabljivo bleščijo v soncu, kakor da se posmehujejo neumnosti najinega početja. Toda to je naša usoda. Če se hočemo preizkusiti, moramo pač tvegati, pozabiti na vse ugodnosti dolinskega življenja in riniti v zasnežene stene, kjer se vse početje skrči v eno samo prezebanje in drgetanje od mraza ali od strahu. Pa vendar nas neka notranja sila vedno zvabi iz doline in nam ne da obstanka, nekdo, ki še ni

okusil opoja gora, tega pač ne more razumeti.

Boro doseže stojišče in me kliče za seboj. Počasi se prebujam iz odrevenelosti in vse hitreje napredujem in kmalu se oba prestopava na zelo neudobnem stojišču. Tu je še celo star kljn, ki nama zagotavlja, da sva v pravi smeri. Plezanje naju tako zamoti, da ne opaziva, kdaj se megleni zastor okoli naju zopet zapre. Sele ko izpod neba priplešejo prve snežinke, postaneva pozorna na vreme. Nič več ni sončnih grebenov in jeklenomodrega zimskega neba. Najino obzorje se je zmanjšalo na nekaj metrov, nato pa stena izginja v mlečni sivini nekam

uporabiva čelne svetilke. Hodi po nekakem grebenu, se vdirava med skale in končno imava za danes vsega dovolj. Na ravnem prostoru, ki ga slučajno odkrijeva, pripraviva bivak. Boro se kot večji strokovnjak loti kuhe. Jedilni list je pač omejen le na dobrote, ki jih imava s seboj, vendar si mojster kuhar ne dela skrbi. Med tem, ko pijeva krepilno toplo čokolado, kramljava o najini nadaljnji poti. Ker ne neha snežiti, naju razjedajo vse prej kot brezskrbne misli.

Če čez noč zapade veliko snega, bova postala neprosto voljna ujetnika stene, izpostavljeni na milost in nemilost plazovom, ki bodo go-

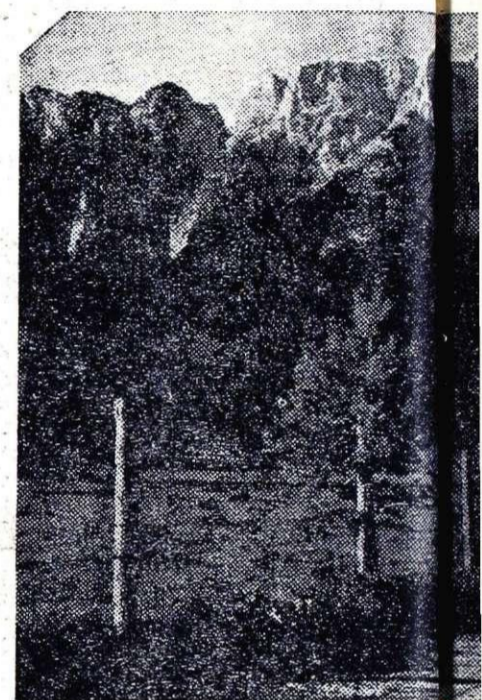

Mitja Košir

ZIMA V TAMARJU

navzgor. Pa kaj bi vreme? Sedaj, ko sva tu, ne greva nazaj. Najina pot vodi samo navzgor. Dan se nagiba že proti koncu, ko imava končno spodnji, strmi del stene le pod sabo. Nad nama pa se razprostirajo prostrana, strma snežišča, ki vodijo navzgor k vrhnji steni. Več pa ne utegneva videti, ker se popolnoma znoči in zopet

spodarili po teh pobočjih. Ko popijeva še zadnjo kafiljico, se zavijeva vsak v svojo spalno vrečo in poizkusiva zaspati. Toda preveč sva še pod vtisom današnje poti in tega strogo veličastnega trenutka, da bi lahko zaspala. Zaman poizkušava priklicati spanec, ni ga od nikoder. Končno pa naju le premaga utrujenost in za nekaj časa

Poliški Špik — Montaž (2754 m), so skali zadnji strani

se iztrgava premišljanju in utoneva v neko polzavestno dremanje. Od časa do časa se prebudim in pogledujem na vreme. Snežiti ne preneha. Ali se je tokrat res gora zarotila proti nama? Nočem verjeti in ne smem verjeti. Saj bi bila potem bliže porazu kot pa uspehu, tako pa neko svetlo upanje utrjuje voljo in krepilno zaupanje v goro, ki je še vedno nudila svojemu zvestemu častilcu vsaj malo možnosti za uspeh. To možnost bova midva izkoristila jutri.

Toda proč s takimi mislimi, saj ni snega in ne mraza. Sonce sije in razliva svojo čudežno toploto po prostranstvu. Tam doli po zelenih dolinah živijo dobre vile, na visokih vrhovih pa kraljuje troglavi bog, ki kaznuje vsakogar, kdor s podcenjevanjem in lažnim pogumom prestopi prag njegovega kraljestva. Kdor pa pride s spoštovanjem, odkrito, brez podcenjevanja, temu pa brez jeze odpre vsa pota v svetišče lepote. Na samotnem bivaku sredi Travnikove severne stene sem sanjal o gorah, ki so postale del mene samega.

Prebudim se in nekaj časa

traja, ug Aha, je v tukaj mo spi po m razoč. se stjo, le p gledana t Pol sah še, leži Borisa pa gova. kaž naj se v čiva sta g tro prav zagaz. mav. ko pl. neg sreb. ni. uni brez st. k l Zavijev. st. terim. tiva volje. in eden. pa, č lišču. zku posluh. ob njem. tuho pa je. to e prev. e. d. st. bro. tate Dneva. ni. Borisa. tura. o, l. doma. plez. ramo, br. vodi. gor. rej. je. ed. nekaj. kih. ni. se. gl.

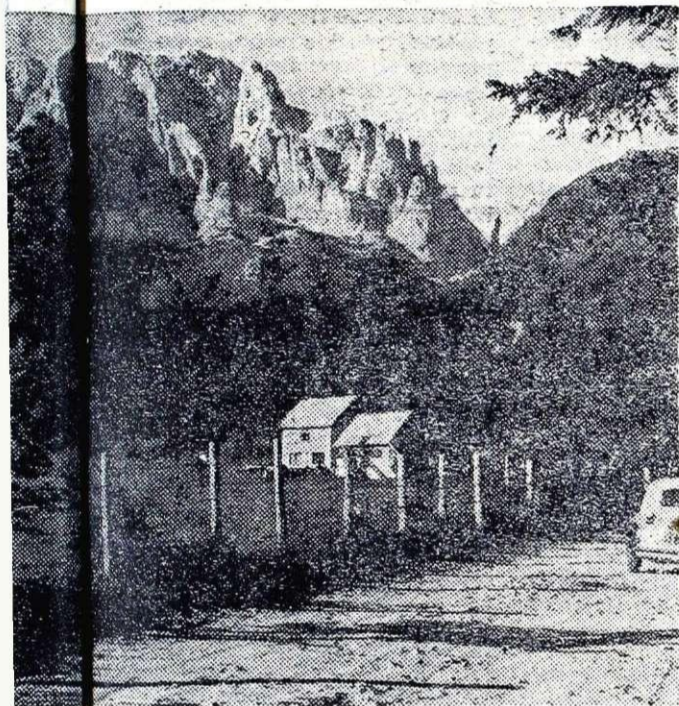

2500. tem je postala tudi ena močnejših strokovnih organizacij na Gorenjskem. Njena javnost je bila naperjena proti vojni, hkrati pa se je borila za večji kos delavčeve kruha.

Komunistična ustanovljena KPJ je bila nova država SHS z OBZ. O ter z zakonom o zaščiti države kmalu postavljena zakon. Zaradi nenehne vse večjega terorja je članstvo v Partiji začelo upadati. Zvesti so ji ostali še najbolj napredni, ideji Marxa in Engelsa predani člani. Upadanje članstva v KPJ pa ni bilo nobena ovira, bi jeseniški komunisti naprej ne vodili revolucije drugega delavskega gibanja.

Najbolj delavna partijska organizacija na Jesenicah je živela v »Svobodi«. V Delav-

skem domu je organizirala vrsto strokovnih in političnih predavanj za javnost, pod odrom Delavskega doma pa je pripravljala skrivna predavanja in debatne večere za člane in kandidate Partije. Tu so kovali načrte ter sestavljali navodila za vse revolucionarne akcije na Jesenicah. Vsi člani jeseniške organizacije KP so bili hkrati tudi člani »Svobode« ter so aktivno delali v njenih sekcijah. Predvsem pa so skrbeli za to, da so dobro poznali programe meščanskih političnih strank. Samo s tem znanjem oboroženi so lahko vselej in povsod zagovarjali napredne marksistične ideje ter pobijali zlagano moralo meščanskih političnih strank. KP je preko svojih članov znala neprišljeno ustvarjati enotno ljudsko mnenje.

), so okali jeseniški gorniki — zapis o tem preberite na

traja, ugotovim kje sem. Aha, ne v Tschadovi. Saj tukaj mora biti Boro. Res spi po mene. Kar nekam razočaran sem nad resničnostjo, ki precej kruta. Pogledam uro. Zgrozím se. Pol sedih je že. Temno je še, le žvižgi ne več. Zbudim Borisa, pa ugotovi, da njegova ura kaže šele tri. Kateri ura kaže? Verjameva? Odločiva se, greva naprej. Hitro pripraviva opremo in zagajimo navzgor. Skozi tanko plast negle prodira rahla, srebrnina svetloba in brez sisk lahko iščeva pot. Zavijemo strm žleb, nad katerim stiva greben. Dobro volje in med tem ko eden pa drugi na varovanišču izkuša svoj čudovit posluš obupnim prediranjem v noč. Poslušalec pa je eden in še ta ne preveč hteven, saj tako pitje predstavlja samo dorogateljstvo počutje. Dneva ni in ni. Je pa le Borisova ura imela prav.

Nič bo, bova pa preje loma. Plezava na položno amo, brez večjih težav vodi na greben. Torej je ed nama samo še nekajkih raztežajev. Zdau se, globoko v dolini

krājuje še mrak. Boro zatuli, kot bi ga devali iz kože. Kaj pa mu je, da dela v mrzlem decembrskem jutru reklamo za Radensko? Le na vrh je splezal in to je znamenje zame, da ne bo več pehanja po strmih stenih, ne bo prezebanja na stojiščih. Nič več negotovosti in plahlega pričakovanja, kdaj bo konec težav. Vrh pa je plačilo za vse napore in to dragoceno plačilo. Končno tudi sam pririjem navzgor in se zarežim v prijateljev kosmati obraz. Težko je opisati tak trenutek na vrhu. Lahko bi rekel — ena želja manj. Toda kaj, ko pa je toliko želja. Po vsakem uspelem vzponu si zaželimo novih, še lepših, še težjih. Počasj sva se odpravila po zasneženih grebenih proti Vršiču. Za nama pa je ostajala stena, ki nama sedaj tudi v zimi ni več neznanca, saj nama je bilo dano prek njenih deviško belih strmin potegniti gaz kot dokaz najine volje in v veliki meri tudi sreče.

Tschadova smer, Travnik; II, zimski vzpon.

Plezala: od 27. do 28. XII. 1969 Boris KRIVIC in Mitja KOŠIR.

»Čudni padarji! Najprvo jih plačuješ, potem pa povedo, da je vse skupaj odveč. Samo skubljenje vsepovsod! Ej, če te domač človek brez vesti navije, zakaj bi drugi ne gledali za dobičkom.«

Mariji je bilo dovolj in je vstala.

»V vodo pojdem, pa bo vse prav!«

Odšla je ven in zaloputnila z vrati. Slišala je še, kako se je mama jezila nad očetom, ki je pogosto rad drezal v rano vse družine. V svoji naivnosti niti ni mislil toliko na stroške zdravljenja kakor na težjo reč, ki je ni mogel preboleti. Preden je Marija stopila v sobo, je med vežnimi durmi uzrla lepo opravljeno sestro Malči, ki je pravkar prihajala iz mesta. Njen šminkani obraz in gibki stas, vsa njena samozavestna in zdrava pojava Mariji ni šla iz glave že ko je ležala v sobi. Rada bi videla, da bi iz zrcala vsaj pol toliko zdravja pogledalo vanjo kakor ga je videla v sestri.

Vstopila je mama in ji prinesla obed.

»Pustite me samo!« je revsnila Marija.

»Ne bodi no čudna. Jesti moraš. Pa tudi kaj do-povedati si daj. Ne govori neumnosti. Ha, v vodo! Ne koplji mi groba.«

»Meni ga pa lahko,« je rekla Marija z velikim neusmiljenjem. Čutila je, da more samo s trmo kaj doseči.

»Toliko ti pomagamo,« ji je ugovarjala mama, »ti se pa takih znebiš, ki jih nisem nikoli pričakovala.«

»Po zdravila ni treba hoditi, da veste!«

»Potem je vse res tako?«

Mama je s sklenjenimi rokami zrla na hčer, ki je samo zavzdihnila in se obrnila v kot.

»Očetovih besed ne jemlji prehudo, saj veš, kaj imamo na glavi.«

Naposled je bilo res, da ima oče dovolj vzrokov jeziti se na vse, ki mu izvablajo denar. Ko je pobedovala in je bila spet sama v sobi, je pa še zmeraj ugibala, zakaj je stari pred sestro tak slabič, da mu zmeraj zamre beseda. Z Malči so imeli Koširjevi svoje dni dosti veselja, bila je prva in se jim je od vseh otrok najbolj prikupila. Ostale tri so potaknili po navadnih službah — Marijo v trgovino, Petra k železnici, Janka v kovinsko tvornico — Malči

»Do smrti...« je zasmehovala Marija s posebnim poudarkom, da je mama kar zabežala. »Človek je včasih naglo pri kraju, ali ne?«

»Nekdaj smo več prenesli kakor zdaj, ko je svet pomehkužen. V vse hujšem smo rasli, pa nas ni bilo kraj,« je skušala Koširjeva hrabriti hčer in se sama otresati mračnih predstav.

Marija je pa gledala hišico in se ni mogla otresti misli, da bo morala pod rušo samo zato, da bo eden od bratov ali pa celo Malči njen posestnik, pa ji morebiti še sveče ne bo prižgal na grob. Pravzaprav je zdaj edino še Marija redno nosila denar k hiši. Oče je že pešal in so ga izpodrivali mladi, čez zimo pa kot zidar še v mladih letih ni dosti zaslužil. Malči je res hodila že nekaj časa spet v neko mestno pisarno, a je doma malo dala, po Marijini sodbi bi najraje videla, da bi jo celo z oblekami zakladali. Janko jim zadnje mesece, odkar se je vrnil od vojakov, še ni prinesel beliča, Peter je pa na železnici zaslužil nekaj več kakor za cigarete. Marija se je skušala otresti misli, ki ji niso dale ne vedrine ne poguma. V njej je zorel sklep, da naredi nekaj na svojo pest, brez mučnega pregovarjanja. Četudi se skoraj ni znala zavzeti zase, se je včasih vendarle postavila domačim po robu. Ko je hodila s fantom, ki so ji ga branili in po katerem je še zdaj kdaj pa kdaj potočila solzo, jim je parkrat zagodla majhen upor. In zdaj, ko se je bala počasnega hiranja, ki se mu noben jetičnik ne izogne, zdaj je hotela poizkusiti vse, da se ne vda brez boja. Pogledovala je zahajajoče sonce in si vroče želela, da bi za njo še dolgo, dolgo ne utonilo.

Od sosedovih je prišel oče in si poiskal prostora na klopi. Skušal je nekako popraviti svojo opoldansko nerodnost, spet je napeljal pomenek na zdravnike in razlagal, da nekateri preveč straše, drugi pa niti vsega ne povedo, četudi človeku res že trda prede. Mislil je na zdravljenje pri bolniški blagajni, kjer se po njegovem kaj malo zmenijo za to, ali se človek pozdravi ali ne.

»Kaj, ko bi ti povprašala še kakšnega drugega doktorja?« je dejal po krajšem premolku. »Dostikrat se je že namerilo, da je bolnik parkrat prebral zdravnika in končno ujel pravega.«

Tone Čufar

Marija bi rada živela

2

so pa namenili nekaj šol in je potem šla za uradnico v mesto. Tako je vso družino nekako povzdignila, kajti Košir sam je bil samo preprost in marljiv zidar, pa je menil, da kljub pošteno opravljenemu delu tiči nekje nizko. Laskalo mu je, da je hčer zlezla malce višje in ji je spregledal marsikaj, kar bi bil Mariji gotovo ubranil. Obleko po dnevni modi, barvanje obraza, cigarete in številne ljubimce. Nekoč je pripeljala v hišo pravega ženina, nekakega trgovskega zastopnika. Skrajja niso verjeli, da jo bo vzela tudi pred oltarjem, vendar so dobili resničnega gospoda v hišo. Malči je pustila službo in začela z možem nekakšno večjo agenturo, s katero je tudi stari Košir povezal svojo usodo. Podpisal je visoko menico, da pomore mlademu paru na zeleno vejo. Podjetni zet je kmalu izginil, nad tasta so pa prihrumeli izterjevalci. In kadar je poslej omenjal goljufe in podobno žlahto, je zmeraj mislil na tiste črne dneve, ko je kazalo, da mu bodo prodali hišico in ga slekli do golega. Pozneje se je na vse kriplje trudil, da bi poravnal dolg, ki si ga je bil nakopal. Mariji se je dostikrat zasmilil, tako je bil zaskrbljen

Zdaj pa je šlo za njeno življenje in je terjala, da se tudi ona komu zazdi vredna usmiljenja. Ko se je naveličala poležavanja, je stopila na dvorišče. Sonce, ki se mu ni smela preveč izpostavljeti, se je nagibalo v zaton. Mama je na klopi ob plotu pletla nogavice in zaverovano pasla oči na prijetnem domu, ki sta ga z možem tako težko postavila in še težje obdržala. Čim je zagledala dekleta, ji je takoj nudila prostor ob sebi.

»Nas pa res zmeraj kaj tepe,« ji je potožila. »Vi pač ne veste, koliko sva garala z atom, preden sva lahko gledala skozi okna. Pa še zdaj ni čisto trdno, da hišo obdržimo v rokah.«

»Čigava pa bo navsezadnje?« je rekla Marija in si pravzaprav šele zdaj zastavila pomembno vprašanje.

»Vsi ste lahko notri,« se je izvila mama.

»Nekomu jo boste zapisali, mar ne?«

»Občini jo pač ne bova dala, ko sva jo tako rekoč pristradala. Do smrti imate pa vsi lahko streho, če se drugače ne sporazumete.«

Marija je čutila iz vsega govorenja eno samo misel: ne pusti službe, kar tako se zdravi, pa četudi umreš. Spet jo je malce napadel kašelj, skremžila se je in zjlezila:

»Človek skoraj pred vami konec jemlje, vam pa ne gre to v glavo!«

»Saj naredimo, kar moremo,« jo je pogovarjala mama. »Sama pazi, da se ne prehladiš, mi bomo pa že gledali s svoje strani.«

»Kako? Kakor do zdaj! To je pa toliko ko nič.«

Mama je dekletovo zasmehljivo ugovarjanje malo zmedlo. Več kakor doslej ji pač niso mogli nuditi. Saj je hodila k zasebnemu zdravniku, ko uradni ni dosti pomagal. Kupovali so ji zdravila, gledali so tudi, da je včasih požila kaj boljšega.

»Ti bi rada na vsak način iz trgovine,« je spregovoril oče in se dvignil kakor da hoče dati poudarka svojim poslednjim nasvetom. »Ali veš, kaj bo potem? Po tujem se bomo potikali.«

Marija je molčala.

V ponedeljek zjutraj se je odpravila v trgovino z mešanim blagom, kjer je stregla strankam že več let. Vselej se je skušala z vsemi dobro razumeti, tako s kupci kakor z drugimi v trgovini. Zato se ni pritoževal čez njo ne poslovodja in še manj gospodar. To jutro si je vso pot govorila, da bo takoj stopila k njemu, čim se prikaže. Ko je dočkala zaželjeni trenutek, ji je pa upadel pogum. Ne, kar tako na lepem ni mogla predenj. Hotela je ujeti pripravnejši čas, ko pojde po opravku k njemu v pisarno, a se ji ves dan ni prožila ta prilika. V prihodnjih dneh pa gospoda ni bilo doma in ji je počasi zamirala volja, da mu razodene svojo prošnjo. Zauživala je zdravila in začela upati, da pojde tudi tako dobro naprej. Ko se je gospodar povrnil, se ji je pa zdelo, da bi ga itak zaman nadlegovala.

14. novembra letos bo preteklo 65 let, ko se je pri Markežu na Murovi rodil naš delavski pisatelj Tone Čufar. Ob tej obletnici bomo objavili nekaj njegovih novel.

Iskati rešitve za skupno tveganje,

(Nadalj z 2. strani)

go: urna obremenjenost delavcev v zamejstvu, ki znaša 48 učinkovitih ur na teden brez upoštevanja časa za malico in pri dolgi dnini opoldanskega kosila, nasproti naši 42 oziroma z upoštevanjem malice 39-urni tedenski obremenjenosti. Ob takem razmerju seveda nastopi dilema izravnavanja osebnih dohodkov, ker nihče ne meri tedenske učinkovne urne obremenitve, ampak primerja le osebne dohodke.

Znanje posameznika je tudi kapital in ker ga je investirala družba, je to družbeni kapital

Edvard KARDELJ: Načeto vprašanje je dolgoročnejšega značaja. Pri nas se te stvari včasih poenostavljajo, ko to vse skupaj zreduciramo le na nezadostno zaposlenost oziroma nezaposlenost, ali prenikanje osebnih dohodkov itd. Nezaposlenost niti za Slovenijo, niti za ostale republike ni več pomembno vprašanje. To vprašanje je povezano s celotnim položajem delavcev v delovnem procesu. Mi imamo nekatere prednosti, ki ljudi zadržujejo in zaradi katerih se večina tudi vrača. Nasproti temu po seveda druge silnice, ki ljudi vlečejo ven.

Če bomo to prepustili stihiji, bomo imeli še dolgo časa odliv delavcev, ki ni povsem upravičen, ker presega meje tistega, kar se sploh dogaja v Evropi, ker je svet sedaj sploh v neke vrste preseljevanju iz države v državo, na vse strani. Mislim, da bi se morali lotiti nekkih ukrepov na tem področju, čeprav danes ni namen, da o tem govorimo. Nekaj se pripravlja,

mislim pa, da bi to morali biti kompleksni ukrepi, kakor pa neposredno omejevanje odhajanja ljudi v inozemstvo. Neposredno omejevanje bi prineslo več negativnih kakor pozitivnih posledic.

Predvsem bi bilo treba pri nas izboljšati materialni položaj in pogledati zlasti razpore v osebnih dohodkih. Mislim, da so razponi za isto delo med posameznimi podjetji zelo veliki, neupravičeni, medtem ko so razponi znotraj tovarn med nekvalificiranimi, kvalificiranimi in visoko kvalificiranimi kadri majhni. V tem smislu, je tudi ta splošni pritisk, ki ima tudi svojo pozitivno zgodovinsko funkcijo proti visokim osebnim dohodkom. Seveda pa ima negativno stran tam, kjer neko podjetje ne more priti drugače do visokokvalificiranega kadra, če ga visoko ne nagraduje. Te razlike bi morali tudi priznati. To pa je istočasno povezano s sposobnostjo naših podjetij.

Ne zanikam, da je razlika med 48- in 42-urnim delovnim tednom, o čemer je govoril direktor Klančnik, lahko tudi pomemben faktor, ki onemogoča našim delovnim organizacijam, da povečajo osebne dohodke. Hkrati pa je to velika pridobitev delovnega človeka in dvomim, če smo se sposobni vrniti nazaj na 48 urni delovni teden brez težkih spopadov v delovnih kolektivih. Razen, če bi to tretirali kot neke vrste nadurno delo posebej stimulirano, kar pa je seveda vprašanje, če bi se to splačalo.

Da se vrnem na v razpravi načeto vprašanje, centralno, klasično vprašanje položaja, obremenjenosti gospodarstva. Obremenjenost se povečuje iz leta v leto kljub resolucijam, kritikam itd. in ta proces gre naprej, če ga ne bomo znali z nekimi radikalnimi ukrepi zaustaviti.

Da bi lahko šli na večji dohodek in večje razpone, kajti generalno preiti na višji dohodek pri sedanjih razponih, bi bila zelo draga stvar, če bi hoteli to kvalificirano silo zadržati z višjim dohodkom. Če hočemo omogočiti sredstva, da se kvalificirano delo boljše plača, mislim, da je pri tem centralno vprašanje položaja gospodarstva, njegove večje sposobnosti v akumulaciji oziroma ustvarjanju čistega dohodka. To pa je čez noč nemogoče doseči, ker menim, da je to dolgoročni proces.

Poleg tega bi bilo potrebno pogledati tudi take stvari. Mi pravimo, da je izobraževanje samo pravica človeka in da je znanje, ki ga je v šoli dobil, njegov privatni kapital. Vendar pa je njegovo znanje investirala družba in znanje je tudi kapital in to ne privatni kapital, konec koncev je to tudi družbeni kapital. Pri tem je treba postaviti vprašanje, če nekdo nosi s seboj v inozemstvo družbeni kapital, potem je tej družbi, ki mu je pridobitev tega kapitala omogočila, nekaj dolžan. Torej, če hoče ta kapital nekdo izvoziti, naj ga tudi plača. Mislim, da je naravnost nedopustno, da mi izredno drago financiramo diplomanta in potem gre v inozemstvo in misli, da je on popolnoma neodgovoren do družbe, ki ga je financirala. Mislim, da bi bilo treba s tem začeti že pri šolah druge stopnje in celo pri kvalificiranem delavcu, ki si je pridobil kvalifikacijo v tovarni, ki je tudi tovarna nekaj vložila v njega. Ne glede na odseljevanje v inozemstvo je potrebno to poudariti, da se ve, da je to družbeni kapital in da vsakdo, ki ga je koristil, ga mora družbi na nek način vrniti. Če gre v inozemstvo, s tem avtomatično nastajajo

neke obveznosti do družbe. O tem sicer nisem imel namena izčrpano govoriti, te stvari sem omenjal zato, ker so bile načete v razpravi. Poudarjam pa, da sem proti administrativnemu omejevanju, kajti danes živimo v procesu velikih gibanj, ko meje med državami zelo hitro izginjajo in se ljudje selijo iz države v državo. Nesmiselno bi se bilo temu zakonitemu procesu upirati, čeprav pa mislim, da bi bilo potrebno v zvezi s kvalificiranimi kadri v tem smislu kot sem govoril, nekaj narediti.

Mag. inž. Peter KUNC, glavni direktor železarne Jesenice, se je v svoji razpravi dotaknil vprašanja minulega dela. To odpira, je dejal, nove možnosti v vertikalni integraciji, ker se ob razgovorih o tem največkrat presoja trenutna akumulativna sposobnost tega ali onega partnerja, ne pa tudi druga elementa, ki kažejo na sposobnost ali nesposobnost podjetja. Ob tem mi nekaj ni jasno, oziroma odpiram vprašanje. Delavec, ki dela v nekem podjetju vrsto let, ustvarja kapital, ki ga vplaga v nova sredstva, da bi njegovi nasledniki imeli boljše delovne pogoje oziroma višji osebni dohodek in s tem seveda ustvarjali tudi višji nacionalni dohodek. Za njimi se pojavlja nova garnitura s tendenco ves ustvarjeni dohodek razdeliti. To sem sicer nekoliko potenciral, vendar je po teoriji svobodnega razpolaganja z dohodkom v delovnem kolektivu tak pojav možen.

Edvard KARDELJ: Želim samo pojasniti v zvezi z vprašanjem, da pri tem ne gre za to, da bi imel odprte proračunske plače. Delavec bo vseeno moral ekonomsko misliti pri vsem tem, pa tudi družba bo morala v takem primeru intervenirati.

Direktor mag. inž. KUNC je nadaljeval, da to povezanost med minulim delom in pravico svobodnega razpolaganja je potrebno zavarovati proti nekaterim negativnim odstopanjem, da bi minulo delo ne zvedenelo zaradi nekaterih preveč kratkoročnih odločitev. Svojo razpravo je zaključil z vprašanjem, kakšno naj bi po mnenju tov. Kardelja to zavarovanje bilo.

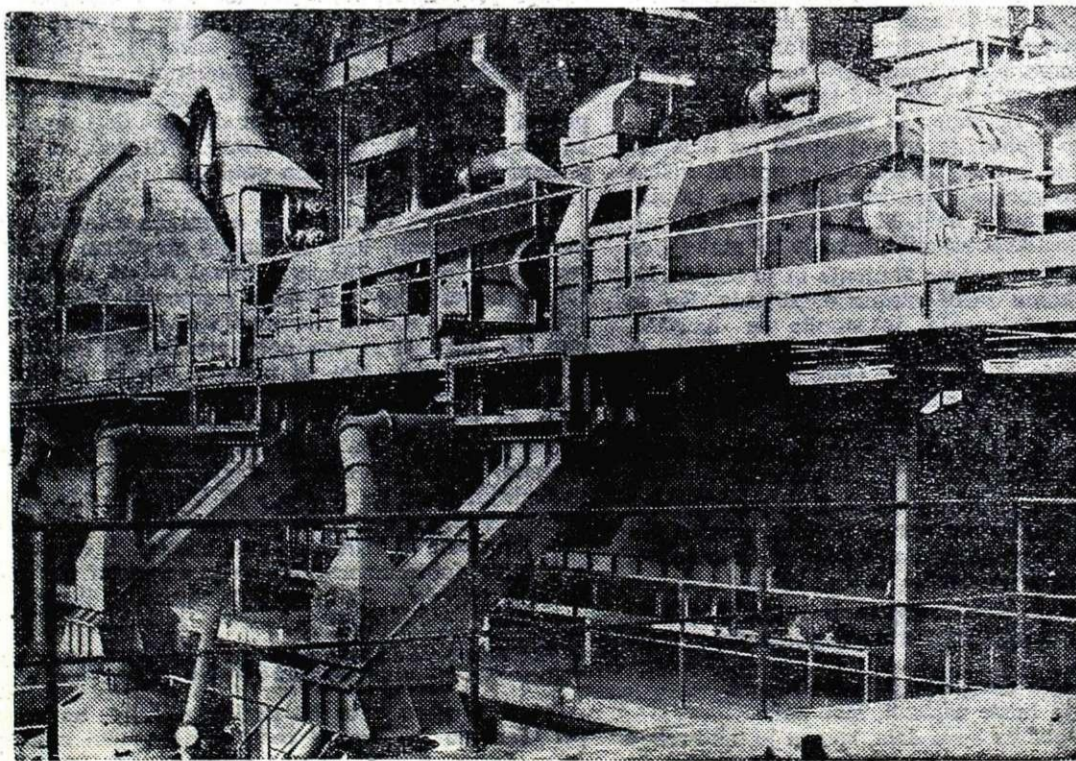
Odnos človeka do produkta lastnega dela

Edvard KARDELJ: Podal bom samo neko ilustracijo za take možnosti. Na primer poseben sistem obligacij, ki bi bile podvržene amortizaciji. Delavec na primer, ki je deset let v tovarni in je skupaj z vsem kolektivom vlagal v skupno akumulacijo, bodisi v razvoj samega podjetja ali združenja, dobi neko priznanje v obliki obligacije za del tega minulega dela. Del tega pravim zato, ker del mora družba avtomatično odu-

jevati na razne načine za tiste stroške svojega obstanka in razvoja, ki se ne dajo naprej predvideti. To pomeni, da je delež minulega dela, pri katerem naj bi delavec sodeloval, tudi stvar konvencije, stvar racionalnega sporazuma. Delavec bi dobil po desetih letih določeno obligacijo na tako ali drugačno vsoto in bi sodeloval v dohodku z določenim procentom. S tem pa bi mu, bi rekel kapital, ki mu je priznan v tej obligaciji admiral oziroma izginjal. Tako, ko on dobi reproducirano to svojo obligacijo, je konec obvez podjetja do delavca. To bi pomenilo, da bi delavec pri 30 letih zaposlitve, tudi če gre na slabše delovno mesto, ki je manj plačano, nosil s seboj neko pravico do sodelovanja v dohodku podjetja. To sicer niso visoke vsote, ki tudi ne morejo biti, vendar bi mu to omogočilo, da kompenzira razliko v osebnem dohodku. S tem pa ne zapira vrat mlajšim kadrom, sposobnejšim od njega, da pridejo na ta delovna mesta. Obenem pa bi se to na nek način odražalo tudi v pokojninskem sistemu, ker bi se mu to priznavalo v osnovno pokojnino. Verjetno bi s tem tudi ublažili pritisk starejših delavcev pred upokojitvijo, da ostajajo na položaju, ki zahteva visok osebni dohodek. S tem podajam samo eno tehnično možnost. Možnost pa je to reševati, kar v večini primerov tudi že imate, tudi s posebnimi pravilniki o dodatku na delovno dobo.

Glavni direktor **mag. inž. Peter KUNC** pripomni, da imamo v podjetju še eno zaščito z ozirom na to, ker se delavec v črni metalurgiji prej fizično izčrpa. Določilo, da če je delavec v podjetju 30 let, kljub temu, da zaradi izčrpanosti ali drugih zdravstvenih razlogov mora na nižje delovno mesto, obdrži dotedanjo postavko osebnega dohodka, smo skrajšali na 20 let.

Edvard KARDELJ je dodal, da je to samo socialna oblika, to pa, o čemer sem jaz govoril, je pa odnos delavca do minulega dela. Mehanizem z obligacijo, o katerem sem govoril, veže delavca za minulo delo, ampak uvaja isti mehanizem amortizacije, kot v odnosu med podjetji. Delavec ne postaja lastnik tega kapitala, ampak dobiva nazaj samo svoje minulo delo, ki ga je dal na razpolago lastnemu podjetju in družbi, da ga reproducira in njemu v daljšem razdobju vrača. To niso lastniški odnosi, to je odnos človeka do produkta njegovega lastnega dela, ne do dohodka, ki se ustvarja v podjetju. Obligacijo sem omenjal tudi zaradi tega, ker bi v tem primeru imeli isti režim za notranje odnose v podjetju, kakor za odnose med podjetji, kadar gre za skupna vlaganja, ker skupna vlaganja gre

Vibracijski siti za sejanje rude v novi aglomeraciji

za skupno razdelitev dohodka

do lahko tudi na ta način. Razpišejo se npr. take ali drugačne obligacije na tako ali drugačno vsoto, podjetja dajo sredstva za to in se na osnovi teh obligacij dobivajo določene dividende, ki so ob enem oblika amortizacije teh obligacij. Za vse to bomo morali poiskati tehniko, ker sicer je zastoj, če govorimo samo abstraktno. Verjetno pa boste vi v praksi, skupaj z ekonomisti, če boste razmišljali o tem, prej prišli do ustrezne tehnike, kakor ekonomisti izven prakse.

Do tega pa se morate dokopati, če hočete iti na pot skupnega tveganja in mislim, če za to vprašanje ne bomo dobili rešitve, bomo prešli v stagnacijo. Pri tem mislim tako v stagnacijo na področju samoupravljanja, kakor v ekonomsko stagnacijo. Ponovno bomo šli s produktivnostjo dela navzdol, ker vprašanje produktivnosti dela ni več v rekonstrukciji tehnike in tehnologije, ampak tudi v rekonstrukciji strukture samega našega gospodarstva. Železarji boste morali iskati rešitve za skupno tveganje, za skupno razdelitev dohodka in ob enem poiskati odgovor, kako preprečevati eventualne nesocialistične deformacije v tem sistemu.

Na tem vprašanju je pred IX. kongresom delala posebna skupina ekonomistov skupaj z menoj. To je bilo sicer izključeno iz vseh resolucij, vendar je takrat grupa nastopila z zelo konkretnimi predlogi. Iznasel sem le enega, to je sistem obligacij, ki se mi zdi najbolj realna tehnika za naše potrebe. Ta namreč omogoča veliko združevanje kapitala, ne da bi to pomenilo odtujevanje od delavca in posameznih delovnih kolektivov. Razen tega pospešuje cirkulacijo kapitala, obrat kapitala in ob enem zagotavlja, da ne pridemo na položaj neke grupne lastnine, ali podobnih kapitalistično-lastniških odnosov med podjetji. Tak razvoj je tudi pogoj za stabilizacijo podjetja oziroma gospodarstva.

Če še enkrat poudarim, če bi v tej asociaciji živeli vsi od skupnega dohodka, lasten dohodek posamezne tovarne pa bi bila legitimacija, s katero bi prihajale v delitev skupnega dohodka, potem bi bili ti odnosi povsem drugačni. Taki principi naj bi veljali tudi v odnosih do banke. Če bi podjetja, ki vlagajo svoj kapital v banko, ne imela obresti, ampak sodelujejo z dividendami v profitu banke, potem se bo šele spremenil odnos med podjetji in banko.

O tem bom izdelal teze, ker bom o tem vprašanju govoril na II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije in vam jih bom poslal. Želel bi, da tudi železarji poveste svoje mnenje. Predvsem pa bi želel, da bi do tega vprašanja sprejeli principialno stališče.

Stefan RODI, predsednik občinskega sindikalnega sveta, se je vključil v razpravo z mišljenjem, da je to več ali manj vsem novo, ker smo o tem premalo razmišljali, čeprav nas situacija v posameznih podjetjih ali asociacijah že sili v tako razmišljanje. Seveda pa se bodo v praksi pojavljale tudi določene dileme, o katerih so nekateri predgovorniki že govorili, predvsem pa znotraj gospodarskih organizacij. Tako se v nekaterih delovnih organizacijah, ki ekonomsko slabše stojijo, ne samo navzven, tudi navznoter menijo, kako iz takšnih skupnih naložb dobiti nek delež. Izhajam iz tega, je dejal govornik, kar ste tov. Kardelj poudarili, da vstopno legitimacijo pri določanju deleža daje osnova, ki jo je podjetje vložilo. Ob tem, kar je točno, pa smo ugotovili v razpravi tudi precejšnje razkorake v osebnih dohodkih. Zato, je nadaljeval predsednik Rodi, nas muči misel o tem, da tisti, ki je vložil manjši delež in zato manj dobil, ne bo mogel doseči raven kot drugi, ki je sicer vložil v istem odstotku, vendar na osnovi večje mase. Če bi se hotel v pogledu življenjskega standarda na primer izravnati z onim drugim, potem bo moral več odvajati na osebne dohodke, s tem pa bi spet manjšal svoj delež pri skupnih naložbah. Tako se bo razkorak vedno večal. Vprašanje sem načel predvsem zato, je zaključil govornik, ker se bo prav gotovo pojavljalo v praksi.

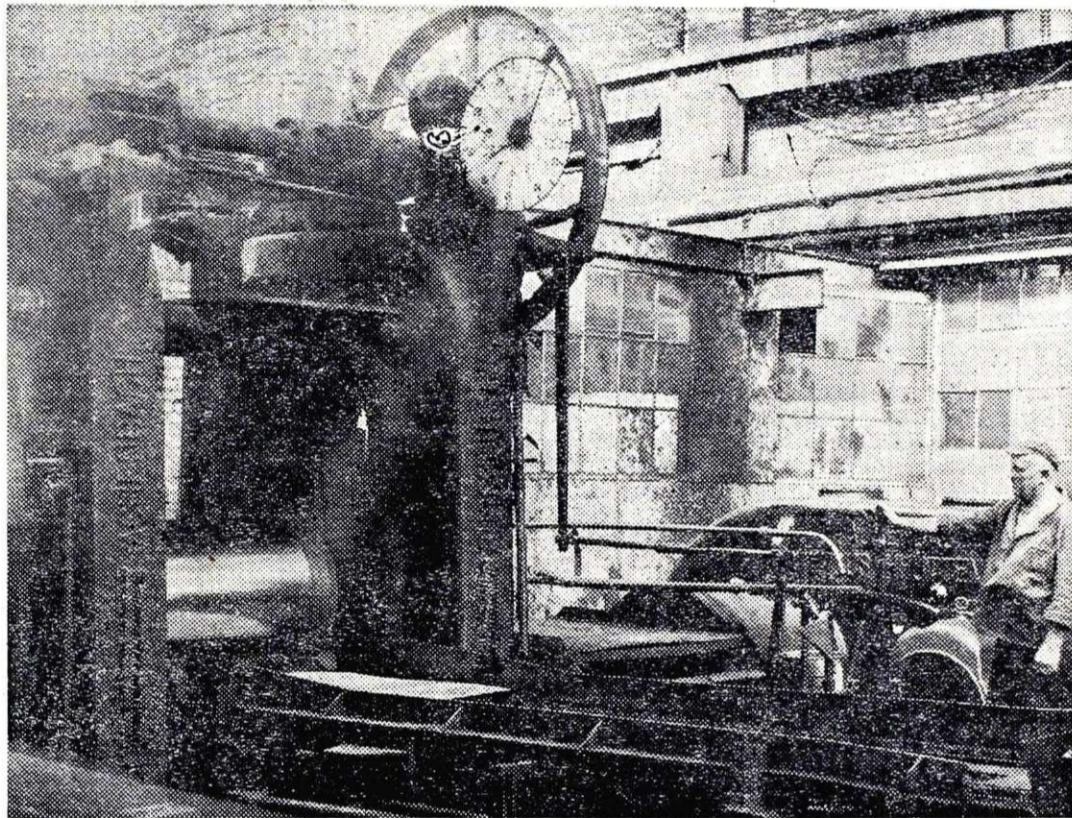
Edvard KARDELJ: Ko sem govoril o teh vprašanjih, sem mislil samo na ekonomske odnose v integraciji, če hočemo pospešiti ta proces koncentracije kapitala. Tu mislim, pri teh pred menoj načetih vprašanjih znotraj podjetij, bi morali biti zelo dosledni. To se pravi, da tisti, ki manj vlaga, manj dobi, sicer se vse poruši. V družbi pa ne bomo ostali samo na teh odnosih. Predpostavka je, da bo kreditni sistem še naprej deloval, to pomeni, da bodo slabše organizacije lahko prišle do normalnih kreditov za razvoj oziroma rekonstrukcijo. Druga predpostavka je, o čemer sem že govoril, da bomo razvijali rezervne sklade z novimi funkcijami in podobno. Rezervne sklade, jaz jih tako imenujem, sicer ne vem, kako se bodo imenovali, bi morali v takih primerih vključevati v tako organizacijo. Bodisi, da gre za rezervne sklade znotraj takih združenj, bodisi da gre za splošne rezervne sklade. Pri vsem tem je seveda potrebno predvideti princip solidarnosti, da bodo delovni kolektivi drug drugemu pomagali. Ne s tem, da mu dajo socialno pomoč, ampak da mu pomaga, da pride ven iz takega stanja, do večje produktivnosti dela. Ali da mu pomaga v spremembi proizvodnega programa itd.

Te odnose je potrebno gledati v kompleksu družbenih odnosov. Moram pa dodati, da danes smo v taki situaciji, kot je predgovornik govoril. Danes ima podjetje z majhnimi dohodki vse manjše možnosti vlaganja in se na ta način njegov položaj stalno poslabšuje, seveda če ne pride do določene družbene intervencije ali iz rezervnih skladov, ali kreditov in podobno. Menim, da bi ta sistem, o katerem sem govoril, ublažil položaj takih podjetij že sam po sebi, ob enem pa bi seveda morali delovati tudi drugi instrumenti.

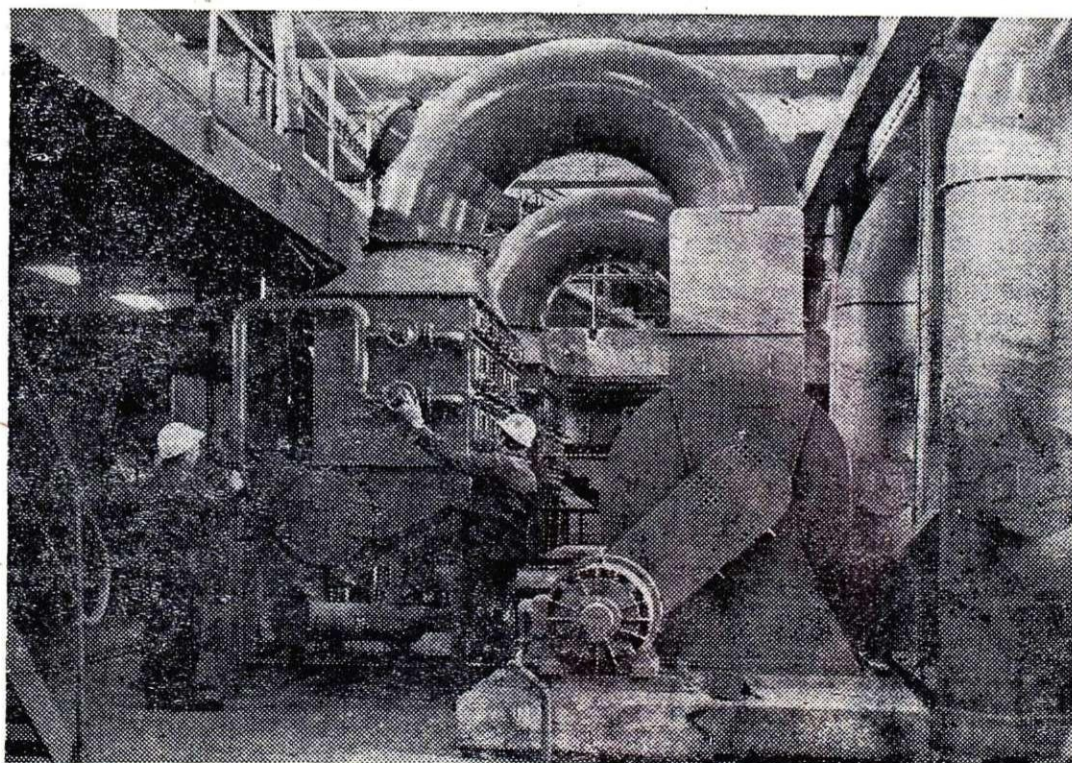
Za boljše razumevanje bi rad pripomnil še to. Ko sem govoril o odločanju delovnega kolektiva o svojem dohodku, sem mislil na svobodo delovnega kolektiva pri tem odločanju, ne pa na to, naj ga kar pojejo ali zapravijo. V zvezi z obligacijo, o kateri sem govoril, pa je stvar v tem, da priznamo delavcu pravico na njegovo minulo delo, seveda pa mora najprej ustvariti dohodek in ne da razprodaja stroje, če se izrazim bolj poenostavljeno. Šele ko bo ustvaril dohodek podjetja, bo lahko prek tega dohodka iz te svoje obligacije

reproduciral svoje minulo delo. To je povsem obratna situacija, da ne bo šel na delitev tega svojega minulega dela, ampak da bo zainteresiran za vlaganja, da bi prek tega prišel do svojega minulega dela.

Ob koncu štiriurnega razgovora se je generalni direktor Gregor Klančnik zahvalil članu sveta federacije Edvardu Kardelju za bogate misli in obisk, ravno tako pa predsedniku IS SRS Stanetu Kavčiču in predsedniku CK ZKS Francu Popitu za obisk in sodelovanje ter izrazil željo, da nas še obiščejo.

Duo ogrodje v valjarni tanke pločevine

Odpraševalne naprave v drobilnici rude na novi aglomeraciji

Ob 25-letnici Združenih narodov

Te dni ves miroljubni svet praznuje 25-letnico organizacije Združenih narodov. Praznuje v času, ko se na Srednjem vzhodu in v Sredozemlju kopičijo nasprotja, ki že jutri lahko predstavljajo nevarnosti širšega vojnega spopada. Ko se v Jugovzhodni Aziji situacija ne ublažuje pač pa z novimi intervencijami še poslabšuje. Ko se na jugu Afrike nad milijoni ljudi izvaja najbolj grobo nasilje in se teptajo najbolj osnovne človekove pravice. Ko... Se in še bi lahko naštevali številne spopade in krize ter nasprotja, ki pomenijo za človeštvo upravičeno zaskrbljenost. Ravno zato miroljubno človeštvo ne proslavlja tega jubileja z manifestacijami, ampak s soočenjem z resničnim stanjem na svetu in z željo po krepitvi zaupanja v Združene narode, kar pa pomeni njeno večjo učinkovitost pri reševanju množice mednarodnih vprašanj.

Se prav posebno zaskrbljeno na ta vprašanja gleda mlada generacija, ki smo ji po končani drugi svetovni vojni zaželeli bolj sončno in brezskrbno mladost. Kaj mislijo o današnjem svetu nam opisujeta v priobčenih spisih dva učenca lanskega letnega osmega razreda osnovne šole Tone Čufar.

KAKO BI JAZ UPORABIL ZNANOST IN TEHNIKO

Dolgo pot je moralo prehoditi človeštvo, da je doseglo današnjo stopnjo razvoja in napredka. Mnogi znanstveniki vsega sveta so na izkušnjah prednikov dosegli, da je 20. stoletje poslalo prvega človeka na Luno, najbližjo spremljevalko Zemlje. Sen, v katerega so si v preteklosti komaj upali verjeti, je postal resnica. Tehnika in njene pridobitve so postale last vseh ljudi. Življenja brez elektrike si danes ne moremo več predstavljati. Na vsakem koraku nas spremljajo stroji, ki opravljajo delo vse bolj in hitreje. Človek je njihov gospodar. Z iznajdbo novih gospodinjskih strojev se tudi žena otresa enoličnega in dolgotrajnega gospodinjskega dela. Gledamo televizijo, poslušamo vesti z vsega sveta, po brezžičnih zvezah se pogovarjamo na daljavo. In še in še. Ljudje se vozijo v najmodernejših avtomobilih iz kraja v kraj, iz države v državo. Zračne linije so zblížale kontinente, razdalja ni več vprašanje. Poleti v vesolje in raziskovanje morskih globin nam prinašajo nova spoznanja. Odkritja v medicini pomagajo ljudem reševati življenje. Tudi odkritje atomske energije pomaga k napredku. Znanost in tehnika ne poznata meja. Česar nismo odkrili danes, nam bo jasno jutri, je geslo naprednega človeštva.

Človek 20. stoletja bi moral biti srečen. Ali pa tudi v resnici je? Pravo nasprotje tega, kar bi lahko bilo, so vesti o lakoti, zaradi katere umirajo tisoči v času, ko drugi ne vedo kam z bogastvom. Svet se deli v reveže in bogataše. Mnogi ljudje skušajo uveljaviti svojo voljo s silo, v vojnah, ki uničujejo in ubijajo.

Zel bi, da bi bili izsledki znanosti in tehnike v mojih rokah. Najprej bi pomagal najbolj zaostalim deželam. Nihče ne bi smel umreti zaradi pomanjkanja. Preprečil bi vsako napadalnost in surovost. Vojne bi morale za vedno prenehati. Poskrbel bi za najmlajše, da bi rasli v srečne, poštene ljudi. Poskrbel bi za njihovo izobrazbo. Tudi na oslabele in bolne ne bi pozabil. Vsem delovnim ljudem bi zagotovil udobna stanovanja in počitek po napornem delu. Odpravil bi meje med državami. Ljudje naj bi postali bratje ne glede na barvo kože. Vežal naj bi jih skupen jezik — govornica ljubezni in prijateljstva.

Igor Stare

KAKO BI OSVOJIL SVET

Zdi se mi, da je na to vprašanje težko, a obenem lahko odgovoriti.

Iz zgodovine vemo, da so si vsi osvajalci pri osvajanju sveta polomili zobe in obrusili nohte. Njihov pohod z namero osvojiti svet se je začel v gladi, končal pa s polomom, klavnim begom in popolnim porazom. Tako se je zgodilo s Perziji, z Aleksandrom Velikim, z Rimljani, s Huni, z Mongoli, z Napoleonom in s Hitlerjem.

Kako bi osvojil svet? Marsikdo bi si ob tem vprašanju zamislil celo goro najmodernejšega orožja vseh vrst, od noža do termonuklearne bombe, nepregledne trume vojakov različnih rodov vojske in kopico generalov. Z nasiljem, ubijanjem in strahom bi mogoče osvojil nepregledne dele Zemlje, osvojil bi celine, mesta, vasi, polja, gozdove. Nikoli pa ne bi mogel osvojiti človekovega srca, njegovega duha, njegovega bitja in njegove volje ter ljubezni do svobode. To vse bo ostalo za zmerom neosvojljivo še taki moči vojske na kopnem, morju in v zraku. Prav zaradi teh neosvojljivih trdnjav se je kolo zgodovine tako neusmiljeno poigralo z osvajalci sveta. In prav zgodovina nas je poučila, da se sveta ne da osvojiti.

Jaz bi takole odgovoril na zastavljeno vprašanje: Svet bi lahko osvojil z ljubeznijo, resnico, humanostjo, pravičnostjo, samoopovedjo, žrtvovanjem za druge. S tem si ne bi pridobil materialnih dobrin in koristi. Pridobil pa bi si človeka, ki bi bil samostojen, enakovereden, ne podložen in ne izkoriščen. Pomagala bi drug drugemu. Koristila bi si in se izpolnjevala v vsem, kar človeka plemeniti in povzdiguje. To osvajanje bi s sveta zbrisalo razlike in meje. Vsi bi bili ljudje in človek bi bil človeku brat, prijatelj, tovariš.

Milan Travnik

Višje cene mleka, svinjskega mesa, kruha in mlevskih izdelkov

V sredo, 14. oktobra, je bila 6. redna seja sveta za gospodarstvo pri Skupščini občine Jesenice; seja je potekala tako kot vse predhodne, kadar je bilo treba potrjevati višje cene raznim artiklom. Člani sveta in drugi so lahko izražali nezadovoljstvo pa tudi kritizirali, ob koncu razprave pa morali le potrditi višje cene, če so se hoteli izogniti temu, da posameznih važnih življenjskih artiklov v naših trgovinah enostavno ne bi primanjkovalo.

Tako bodo osem dni po objavi v Uradnem vestniku veljale višje cene mleku in sicer bo treba za liter mleka odšteti 1 dinar 60 par, za mleko v politrski embalaži pa 85 par. Kmetje — proizvajalci ob tej podražitvi ne bodo dobili več za liter mleka, ker po 10 par za liter dobivajo že od meseca marca. Pač pa so navzoči na seji kritično razpravljali o poslovanju Kmetijske zadruge, ki zelo različno plačuje mleko. Na seji so tudi ugotovili, da so kmetje še premalo plačani, saj dobi kmet po izjavah članov sveta na Zirovniškem področju največ 1 dinar 6 par, v Gorenjesavski dolini pa 96 par za liter.

V drugi točki seje sveta so razpravljali o zahtevi mesarskega podjetja za zvišanje cen svinjskega mesa, saj so se odkupne cene v zadnjem času zelo dvignile. Za primerjavo naj povemo, da so se odkupne cene prašičem dvignile približno za 1 novi dinar samo v času, ko je bilo

Bo tudi Krajska gora v projektu zgornji Jadran?

V četrtek, 15. oktobra, je bila redna seja sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanj, zadeve pri Skupščini občine Jesenice. Na seji so se domenili, da bodo vso urbanistično dokumentacijo izdelano za turistični center v Kranjski gori poslali direktorji Projekt zgornji Jadran, da bi jo pregledali in eventualno vključili v celotni projekt. Znano je, da omenjeni projekt obsega področje Jadrana in turistično področje ob Soči, vključeno pa je tudi področje Bohinja in drugo.

Poleg tega so na seji izglasovali odločbo, po kateri naj bi bila gradnja smučišč v Kranjski gori splošnega interesa. Domenili so se, da bodo v času od 26. oktobra do 26. novembra v avli skupščine razgrnili zazidalne načrte za del naselja Breg, ki upošteva tudi že traso nove ceste in potrebne priključke. Ker na predhodni, ko so skupno z nekaterimi predstavniki razpravljali o idejnem načrtu nove hitre ceste na Gorenjskem, niso bili sklepčni, so na omenjeni seji izglasovali potrebno soglasje.

poslano vabilo članom sveta do dneva seje. Vzrok za višje odkupne cene je po mnenju navzočih predvsem v pretirano večjem izvozu prašičev in mesa. Iz naše države smo letos izvozili že okroglo 16 tisoč ton svinjskega mesa, kar je trikrat več kot lani. Odkupna cena se je tako povzpela že nad 9 dinarjev za kilogram. Na seji so potrdili višje cene v poprečju od sedanjih 14 dinarjev 97 par na poprečje 16 dinarjev 43 par. Najdražje bo stegno — 22 dinarjev.

V nadaljevanju seje so člani sveta razpravljali še o višjih cenah kruha in mlevskih izdelkov. Komaj štirinajst dni je preteklo, ko so člani sveta razpravljali o višjih cenah črnemu kruhu, medtem ko so cene belemu kruhu sprostili, tako da jih pekarnarje

lahko prosto določajo. Medtem pa je zvezni izvršni svet dovolil višje cene žitu, kar je to povzročilo spremembe pri vseh izdelkih. Tako je treba za kilogram črnega kruha v naši občini kot tudi drugod odšteti 1 dinar 90 par. Bela moka po 2,60 dinarjev, polbela po 2,10 dinarjev in črna po 1,70 dinarjev.

V dodatni točki so člani sveta izglasovali še soglasje stanovanjskemu podjetju za razširitev poslovne dejavnosti na preskrbovanje stanovanjskih in poslovnih hiš s toplotno energijo, to je vročo vodo oz. paro. Tako soglasje je bilo potrebno za najetje kredita, s katerim naj bi v prihodnjem letu zgradili cevno omrežje od Železarne do supermarketu Union nasproti železniške postaje na Jesenicah.

Srečanje pionirjev — dopisnikov v Velenju

Dne 9. in 10. oktobra 1970 je bilo v Velenju srečanje pionirjev — dopisnikov. Na tem srečanju so sodelovali: republiška zveza DPM, uredništva mladinskih časopisov, kot so: Pionirski list, Kurirček, TV-15, Ciciban in mladinskih oddaj RTV Ljubljana, zavod za šolstvo SRS, slovenski šolski muzej iz Ljubljane in občinska zveza DPM Velenje. Na to srečanje sva bila povabljena tudi midva z bratom.

Že zgodaj zjutraj smo z DPM odpotovali iz Kranja. Z bratom sva se pridružila Kranjčanom, ker sva bila sama iz jeseniške občine, iz radovljiške tudi ni bilo nikogar. Iz vseh delov Slovenije smo se z avtobusi pripeljali v Velenje. Zbralo se nas je okoli 150 pionirjev.

Ob prihodu so nas takoj pogostili in nam napravili lep sprejem. Potem so nas razdelili velenjskim pionirjem, ki so bili naši gostitelji. Nato smo imeli proslavo in otvoritev razstave pionirskih glasil v avli SOB Velenje. Na proslavi je govoril Sergej Vošnjak o začetku svojega pisanja, predstavnik slovenskega šolskega muzeja pa je navedel nekaj zanimivih podatkov o razvoju mladinskega tiska. Kosilo smo imeli pri pionirjih.

Popoldan je bila krajša proslava, na kateri so se nam predstavili pisatelji: Ela Peroci, Mimi Malenšek, Leopold Suhodolčan, Anton Ingolič, Cvetko Zagorski in uredniki mladinskih oddaj ter listov

in sekretar republiške zveze DPM Ančka Čelin.

Po proslavi so nas razdelili v osem skupin. Pod naslovom »Kako pišem«, smo imeli razgovore s pisatelji, pesniki in novinarji. To je bila zelo zanimiva vsebina. Po razgovorih so znani novinarji pripovedovali o svojih potovanjih. Svoje pripovedi so spremljali z barvnimi diapozitivi. Slišali smo marsikaj zanimivega. Prenočili smo pri pionirjih osnovne šole Gustav Šilih in Miha Pintar — Toledo Velenje. Pionirji in njihovi starši so nas tako lepo sprejeli, da smo se res prijetno počutili.

Naslednjega dne so velenjski pionirji brali izbrane dopise v kulturnem domu. Podelili so nagrade petim uredniškim odborom najboljših glasil v letu 1969/70. Po podelitvi nagrad so nastopili velenjski pionirji s plesnimi in glasbenimi točkami. Za ogled Velenja smo se razdelili v dve skupini. Prva si je ogledala Kajuhovo spominsko sobo v Šoštanju, mi pa smo šli v rudarski muzej na velenjskem gradu in k velenjskemu jezeru. Vse to smo si ogledali z avtobusi. V osnovni šoli Miha Pintar — Toledo smo imeli skupno kosilo, nakar smo se poslovili. Videli in slišali smo veliko zanimivega. Med seboj smo se spoznali ter dobili nove prijatelje, tako da nam bo to srečanje za vedno ostalo v spominu.

Bogdan Bricelj,
7. raz. os. šole Tone Čufar,
Jesenice

Oglejte si film

»400 železarjev na Triglavu«

Klubske večeri so postali že stalna oblika dela jeseniških kinoamaterjev. V sredo, 28. oktobra, bo po seji upravnega odbora filmske skupine Odeon ob 19. uri že četrti klubski večer. Tokrat bodo na sporedu 16 mm filmi. Med drugimi bo prikazan tudi 16 mm barvni film »400 železarjev na Triglavu«, ki je bil posnet sredi septembra, ko so se slovenski železarji povzpeli na Triglav.

DOKTOR ŽIVAGO

V ponedeljek 26. oktobra bo na Jesenicah oz. Plavžu in Javorniku kar šest predpremier filma Dr. Živago, ki je prejel šest Oskarjev

Kdaj bomo dobili umetnostno gaterijo

Predsednik ZKPO občine Jesenice Jože Varl je v 28. številki Zelezarja v članku »Ali bo delavski dom na Javorniku postal hotel?« opozoril na zgornje prostore v delavskem domu, ki še niso dograjeni in jih bo treba čimprej usposobiti. V članku je bila med drugim omenjena tudi umetnostna galerija, kakršne na Jesenicah doslej še nimamo. O tem predlogu so v zadnjem času razpravljali tudi na Javorniku in se z njim v celoti strinjajo. Z umetnostno galerijo v zgornjih prostorih ter prostoru, ki je bil že od vsega začetka namenjen knjižnici in čitalnici, bi delavski dom Albina in Julke Pibernik na Javorniku služil svojemu namenu, to je za pokrivanje kulturnih potreb občanov. Za te namene je družba prek delovnih organizacij, skupščine občine Jesenice ter ostalih družbenopolitičnih organizacij na terenu namenila več kot 300 milijonov starih dinarjev.

Razprave o tem problemu tečejo na Javorniku dalje, med drugim pa je bilo predlagano tudi to, da naj bi

umetnostno galerijo poimenovali po slikarju Viktorju Gregoraču z Javornika, ki je bil v januarju 1942 skupaj z ostalimi skojevci ustreljen v Dragi pri Begunjah.

Upravni odbor DPD Svobode Javornik bo te dni poslal ZKPO občine Jesenice ter UO delavskega doma Albina in Julke Pibernik Javornik, pismeni predlog, da takoj uredijo vse potrebne formalnosti za ustanovitev umetnostne galerije, ki naj bi bila nova kulturna institucija na Jesenicah. Vzporedno s tem bo treba pričeti z zbiranjem potrebnih sredstev za dograditev prostorov, ki naj bi jih usposobili že v prihodnjem letu, ko bomo praznovali 30-letnico vstaje in 30-letnico OF. Čimprej bo treba izdelati koncept takšne galerije in ga predložiti v razpravo javnosti. Mnenje o njem naj bi povedali predvsem občani, ki se s slikarsko umetnostjo bavijo že dolgo vrsto let, razen tega pa še o razporeditvi prostorov, organiziranju razstav in obisku le-teh. Delavski dom na Javorniku ima tudi to prednost, da so dvo-

rana, oder in stranski prostori dovolj akustični in ustrezajo tudi zahtevnim glasbenim prireditvam, gledališkim predstavam itd. Umetnostna galerija na eni strani ter lepo urejena knjižnica s čitalnico in prireditve, ki bi jih občasno organizirale kulturne institucije, med njimi tudi novoustanovljeni delavski klub Tone Čufar, bi pripomogli, da prostori v delavskem domu na Javorniku ne bi bili tako osamljeni, kar zadeva prireditev, kot so sedaj. Po tej poti bi prišli tudi do stalnega vira dohodkov, ki jih odbor delavskega doma Julke in Albina Pibernik nujno potrebuje za vzdrževanje objekta, prekritje strehe itd.

Op. p.: V članku omenjamo umetnostno galerijo Viktorja Gregorača. S tem pa še ni rečeno, da drugih predlogov ni. Upravni odbor umetnostne galerije, ki ga bo treba čimprej ustanoviti, naj bi prek sredstev množičnega obveščanja razpisal natečaj za ustrezno ime tako pomembne kulturne institucije kot je umetnostna galerija.

-or

Pozdravljamo ustanovitev sekcije glasbene mladine

Z zanimanjem sem prebral članek v Zelezarju, v katerem pisec obvešča javnost o bližnji ustanovitvi sekcije glasbene mladine na Jesenicah. Sekcija naj bi z delom začela že to jesen. Take pobude so zlasti veseli vsi tisti, ki se v svojem prostem času ukvarjajo z glasbeno in pevsko dejavnostjo. Pevski zbor Jesenice se pridružuje pobudi in pričakuje, da bo sekcija glasbene mladine poživila dejavnost na tem področju. Prav bi bilo, da organizatorji čimprej obvestijo javnost o letošnjem programu sekcije. Če smo prav razumeli vlogo

in pomen sekcije glasbene mladine, potem bomo imeli na Jesenicah več koncertov, ki jih bodo izvajali razni ansambli.

Zanima nas tudi, kakšno bo sodelovanje sekcije glasbene mladine z obstoječimi ansambli na Jesenicah in ali bo možno prek te sekcije vzpostaviti stike z mladimi v naših srednjih šolah, delovnih organizacijah in ustanovah ter jih navdušiti za aktivno sodelovanje. Morda bodo potrebne tudi skupne akcije za pripravo večjih koncertnih prireditev. Pri taki akciji pa bo po svojih močeh sodeloval

tudi pevski zbor Jesenice. Pozdravljamo torej idejo o ustanovitvi sekcije glasbene mladine, ki naj bo čimprej urednična.

Prepričani smo, da bo glasbena mladina na Jesenicah izpolnila pričakovanja in tako kot v mnogih drugih krajih pripomogla k poživitvi dejavnosti. Pričakujemo namreč, da bo prav sekcija glasbene mladine tista, ki ji bo uspelo navdušiti mlade ljudi za glasbeno in pevsko dejavnost, to pa pomeni, da bogatih tradicij na področju zborovskega petja in glasbene dejavnosti ne bomo opustili.

-or

Koncert za mlade na Javorniku

Prihodnji petek, 30. oktobra, organizira občinski svet Zveze kulturno prosvetnih organizacij Jesenice skupaj s prireditveno poslovalnico Festival iz Ljubljane, v delavskem domu na Javorniku koncert baritonista VASILE MICU iz Romunije in violinista Roka KLOPČICA, pri klavirju Marijan LIPOVSEK. Na sporedu so dela Mozarta, Schuberta, Čajkovskega, Prokofjeva, Lipovška, Debussyja in Enescuja.

Prvi koncert bo ob 16. uri, drugi pa ob 18. uri. Koncert toplo priporočamo predvsem mladini, kakovost izvajalcev pa bo prav gotovo navdušila tudi odrasle poslušalce.

Letno porabimo v naši bolnici čez 250 litrov krvi

V lanskem letu smo v naši bolnici porabili 250 litrov konzervirane krvi. Na posameznih oddelkih je največji potrošnik: interni oddelek 130 litrov, sledi kirurški oddelek s 60 litri in ginekološko-porodniški oddelek s 55 litri, ostanek pa odpade na otroški oddelek.

V prvi polovici letošnjega leta pa opazamo, da je poraba že preseгла lansko polletno poprečje. Tako smo v letošnjem polletju porabili že prek 130 litrov krvi. Na posameznih oddelkih: interni oddelek 71 litrov, kirurški oddelek 22 litrov, ginekološko porodniški oddelek 30 litrov in otroški oddelek 7 litrov krvi.

Na internem oddelku porabimo največ krvi, ker tu pripravljamo bolnike na operacije, nadomeščamo velike količine izgubljene krvi pri krvavečih ranah na želodcih in črevesju. Kri je nujno potrebna bolnikom, katerim zaradi različnih vzrokov kri oslabi.

Vsak dan so na cestah, v železarni in na železnici težke nesreče, kjer je nujno potrebno dati ponesrečencu tudi večje količine krvi (do 4 litre), če hočemo rešiti človeka, ko mu je odtrgalo roko ali odrezalo obe nogi. Nadalje opečenci, ko skozi opečene predele telesa, kjer ni varovalne plasti kože, izgubijo velike količine tekočine, katero moramo nadomestiti s krvjo, še bolje pa s plazmo. Ne smemo pozabiti tudi na številne žene, ki jim je v težkem stanju (izvenmaternična nosečnost) steklenica krvi pomagala k hitrejšemu okrevanju ali celo rešila življenje. Vedno večja je tudi potreba po krvi na otroškem in porodniškem oddelku, kjer z manjšimi količinami krvi vplivamo na kostni mozeg k večji produkciji krvnih elementov.

Skoraj vso potrebo po krvi, razen manjših količin na otroškem in porodniškem oddelku, pokrivamo s krvjo, ki jo dobimo iz Zavoda SRS za transfuzijo krvi v Ljubljani. Zelo redko čutimo pri nas pomanjkanje krvi, ker smo z zavodom v zelo dobrih odnosih in nam preskrbijo potrebno kri tudi, če morajo za to posebej klicati krvodajalce. V letnem načrtu, ki ga pripravi republiška organizacija RK v Ljubljani, imajo jeseniški krvodajalci vidno vlogo. Ni bilo še krvodajalske akcije, da se ne bi v velikem številu odzvali in darovali svojo kri z namenom, da bo rešila življenje materi — porodnici, težkemu ponesrečencu, otroku ali materi, ali pa očetu podaljšala življenje. Zato jih tudi letos ne smemo razočarati!

Steklenico krvi št. 6784 ste darovali 20. decembra 1969. Vi ne veste, komu je ta steklenica rešila življenje ali vrnila zdravje. Ali je bila to mati, ki se je zahvaljuje Vašemu daru, vrnila k svojim otrokom, ali je bil to družinski oče, ali dete, komaj rojeno, ali otrok, ki je ravnokar začel hoditi v šolo? Vi tega ne veste...

Vedeli ste samo, da je kri nekomu potrebna in da želite pomagati.

Zato hvala Vam za plemenitost in srečo, ki ste jo poklonili.

Za uvod — velika predstava

Kranjska gora : Beograd 3:3

Prva dva, ki sta prekrizala palici na sredini igrišča v novi hokejski sezoni, sta bila v srečanju Kranjska gora : Beograd napadalca J. Šebjan in Seremet.

Prvi napad so izvedli gostje, najboljšo možnost za zadetek je imel Škerjanc v 2. minuti, v 3. minuti pa je Tumin povedel goste v vodstvo, čemur sta botrovala predvsem obrambna igralca domačih. Po enakovredni igri je v 13. min. D. Hiti iz navidez nenevarne situacije dosegel zadetek. Le tri minute kasneje pa je Tumin spet premagal Gasarja. Še hladnejši tuš za domače pa je bilo vodstvo gostov s 1:3 z zadetkom, ki ga je v 20. min. dosegel Bon.

V drugi tretjini so doma-

čini poigoma začeli prevzemati igro v svoje roke. Posebno Škerjanc se je dostikrat prebil pred vrata gostov. Končno je v 36. min. tudi dosegel zadetek. To je bil tudi edini zadetek v tem delu igre.

V 49. min. so si domači delno že lahko oddahnili, ko so po lepih podajah in zadetku Hafnerja, ki mu je podal Kunšič izenačili. Od takrat dalje so Kranjskogorci neprestano napadali, da bi dosegli zmago, pa je bilo vse zaman.

Cprav je neodločen rezultat marsikoga razočaral, moramo vedeti, da je moštvo Kr. gore močno pomlajeno in da je bilo do svojega prvega srečanja skoraj brez priprav na ledu.

Jesenice : Olimpija 4:1

V nedeljo pa smo videli za uvod v novo sezono lepo, kvalitetno in zelo razburljivo srečanje med Jesenicami in Olimpijo. Še pred pričetkom pa je v imenu zvestih begunjskih navijačev mali Jure Smolej v narodni noši jeseniškemu moštvu izročil šopek nageljnov in jim zaželel, da bi osvojili še 15. zvezdico!

Jeseničani so igrali v postavi: Knez, M. Zbontar, Ravnik, Razingar, B. Jan, Pipan, Tišler, Felc, Smolej, Hiti, Mlakar, F. Zbontar, Poljanšek, Košir, Eržen, M. Jan.

Bojazni, da bodo prvaki po slabi beri na gostovanju, slabo nadaljevali tudi doma, so se kmalu razpršile. Obe ekipi sta pričeli srečanje z vso silovitostjo, s svojo dobro igro pa mu je dajal barvo predvsem Gorazd Hiti. Že v 5. min. je nevarno streljal iz obrata in le sreča je rešila vratarja gostov, v 10. min. pa je idealno podal pred vrata Zbontarju, ki pa je za las zgrešil ploščico.

Obe ekipi sta imeli nekaj priložnosti, ki pa so ostale neizkoriščene vse do 14. min., ko je Felc preigral nekaj igralcev Olimpije in ko smo že mislili, da bo podal svoje-

mu soigralcu, nenadoma zatresel mrežo gostov. Le dve minuti kasneje je bilo že 2:0. Povišal je Tišler z zadetkom iz gneče. V zadnji minuti so imeli gostje najzrelejšo priložnost, da bi zmanjšali rezultat, toda Knez je ostal zmagovalec v dvoboju s Petačem.

V drugem delu je v ljubljanska vrata vstopil Gale, ki verjetno ni pričakoval, da mu bo že v prvi minuti Felc porinil ploščico skozi noge v mrežo. Gostje so znižali rezultat v 26. min., vendar z zadetkom, ki ga sploh ni bilo, saj se je ploščica ustavila pod Knezovimi koleno. Strellec naj bi bil Petač.

Gale je moral pokazati vse svoje sposobnosti, sicer bi Olimpija odšla domov še z večjo zalogo zadetkov. Jeseničani so tudi zgrešili prazen gol v 9. min., Hiti in Mlakar pa sta v 14. min. druge tretjine kar dvakrat skorajda matirala Galeta. Na nasprotni strani pa tudi Knez ni bil brez dela. Nekajkrat je hladnokrvno rešil svoje svetišče.

Po zaspanem začetku zadnjih dvajsetih minut, je na podajo Koširja Ravnik v 43. min. dosegel še zadnji zadetek in postavil končni rezul-

tat 4:1. V tem delu igre so bili domači v veliki premoči in v zadnjih minutah so uprizorili pravcato kanonado na Galetova vrata, toda rezultat se ni spremenil.

Po odigranju obeh tekem za evropski pokal z bolgarskim prvakom Krakra, bodo Jeseničani v soboto gostovali v Ljubljani proti Slaviji, Kranjskogorci pa v nedeljo proti Olimpiji.

Na robu zmage

Jeseniški odbojkarji so brez optimizma odšli na gostovanje k Partizanu v Sarajevu. Na pot so odšli sicer kompletni, vendar že štirinajst dni brez pravega treninga. Na igrišču na prostem je že tako hladno, da se ne da več trenirati, telovadnice za trening pa tudi ne morejo dobiti nikjer.

Tekma v Sarajevu je bila ena najlepših iger obeh moštev. Izredne kombinacije so se vrstile na obeh straneh, gledalci pa so dajali priznanja obema ekipama. Tudi sodnik, ki je bil sicer domačin, je sodil zelo korektno in tako poskrbel za pravo vzdušje med igralci. Jeseničani so presenetljivo dobili prva dva niza s 14:16 in 7:15. V tretjem nizu pa so vodili že z 2:10 in nasprotnika skorajda spravili na kolena, ko je domača ekipa, v kateri sta dva državna reprezentanta, začela z izredno igro in ta niz ter na-

Na občinskem jesenskem krosu, ki ga je priredila občinska zveza za telesno kulturo Jesence, je sodelovalo 340 tekmovalcev.

Rezultati:

400 m: 1. Dušan Osojnik, 1.30,6 (SSD Žirovnica), 2. Bojan Kuhar 1.32,0 (SSD Kr. gora), 3. Andrej Meterc 1.32,8 (SSD Žirovnica).

600 m: 1. Rajko Pretnar 2.25,9 (SSD Kr. gora), 2. Drago Horvat 2.27,6 (SSD P. Voranc), 3. Maks Pogačar 2.28,1 (SSD Žirovnica).

800 m: 1. Franc Rebolj 2.53,8 (SSD T. Cufar), 2. Joško Selak 2.56,9 (SSD Žirovnica), 3. Tone Djuričič 2.58,4 (SSD Mojstrana).

1000 m: 1. Franci Tajnikar 3.09,1 (AK Jesenice), 2. Darko Rosenstein 3.20,2 (SSD Kovinar Gimnazija), 3. Jurij Hudnik 3.21,7 (SSD Kovinar Gimnazija).

1200 m: 1. Nevenka Mlačnik 3.17,0 (Gimnazija), 2. Zdenka Jalen 3.41,2 (SSD Žirovnica), 3. Marta Zupan 4.14,4 (SSD Kr. gora).

1800 m: 1. Marko Daksobler 5.21,4 (AK Jesenice), 2. Stane Brus 5.43,6 (SK Jesenice), 3. Milan Brus 5.50,5 (Gimnazija Jesenice).

Z.

Medobratno prvenstvo v odbojki

Za to tekmovanje je bilo pred pričetkom veliko zanimanje, kar nam dokazujejo

tudi številne prijave. Kar dvajset ekip je bilo prijavljenih za to tekmovanje. Vendar

se je nekaj ekip odjavilo že pred pričetkom predtekmovanj, nekaj ekip pa se tekmovanja ni udeležilo, verjetno zato, ker je bilo prvenstvo organizirano na prosto soboto.

Tekmovanje je bilo organizirano po skupinah. Zmagovalci skupin pa so se uvrstili v finalni del tekmovanja. To so bile ekipe: HVŽ, upravne službe, martinarna in strojno vzdrževanje. Finale je bilo organizirano preteklo sredo, 14. oktobra. Pričakovali smo, da se bodo za prva tri mesta potegovale ekipe strojnega vzdrževanja, HVŽ in upravnih služb. Ker pa se ekipa upravnih služb tekmovanja ni udeležila v kompletni postavi, je v borbi za prvo mesto izpadla že pred pričetkom tekmovanja. Najbolj dopadljivo odbojko v finalu so pokazali igralci HVŽ in tako brez večjih težav osvojili prvo mesto.

Rezultati: 1. HVŽ, 2. strojno vzdrževanje, 3. upravne službe, 4. martinarna.

Tekmovanje je odlično organiziral odbojcarski klub Jesenice.

J.

Prvenstvo Železarne v balinanju

Na balinišču v Bazi je bilo pred kratkim zaključeno medobratno prvenstvo Železarne v balinanju, ki se ga je udeležilo trinajst ekip. Tekmova-

nje je vzorno organiziral balinarski klub Jesenice, ki že več let zelo uspešno sodeluje s komisijo za športno rekreacijo Železarne. Tekmovanje je potekalo v športnem in borbenem vzdušju, za kar so poskrbeli predvsem tekmovalci prvouvrščenih ekip, ki so se izredno zagrizeno borili za vsako osvojeno točko. Za presenečenje pa so na tekmovanju poskrbeli tekmovalci iz martinarne, ki so presenetljivo premagali nekatere favorizirane ekipe in z odlično igro v finalnem delu tekmovanja povsem zaslužno osvojili prvo mesto in s tem pokal za trajno last.

Rezultati: 1. martinarna (Jože Faletič, Ivan Mahnič, Ivo Dragičević, Stanko Benič, Janko Bauman, Stane Ribarič), 2. strugarna valjev, 3. strojne delavnice, 4. valjarna 2400, 5. jeklovlek, 6. valjarna Bela, 7. elektro toplotna energija, 8. strojno vzdrževanje, 9. žebeljarna, 10. upravne službe itd.

organiziran še klubski atletski miting kot predpriprava za udeležbo na prvenstvu v atletiki za starejše mladince in mladinke.

Rezultati — MOSKI — 400 m: 1. Janez Cufar 0:56,6, 2. Vili Ropoša 1:00,8; 3000 m: 1. Marjan Obid 10:12,3; daljina: 1. Janez Cufar 5,79; 2. Ivan Lakota 5,33; troskok: 1. Ivan Lakota 11,89, 2. Janez Cufar 11,85; disk: 1. Srečo Suđuković 37,43, 2. Ivan Lakota 35,72.

Zenske — 200 m: 1. Kati Purger 28,7, 2. Mimi Purger 29,0; daljina: 1. Kati Purger 4,59, 2. Mimi Purger 4,55.

Tekmovanje za najhitrejšo pionirko in pionirja v občini

Kot vsako leto je AK Jesenice tudi letos organiziral tekmovanje za najhitrejšega pionirja in pionirko občine Jesenice. Tekmovanje, ki je bilo v soboto, 10. oktobra na atletskem stadionu Podmežakljo, je potekalo v lepem vremenu. Udeležilo se ga je 71 pionirjev in pionirk iz petih osnovnih šol naše občine. Tekmovanja se iz nerazumljivih razlogov ni udeležila samo osnovna šola Mojstrana.

Pokroviteljstvo tekmovanja je prevzelo predsedstvo tovarniške konference ZMS, ki je v ta namen pripravilo za najboljše tekmovalce zelo lepa spominska darila.

Rezultati — PIONIRJI: 1. Vlado Vilman 8,3, 2. Franc Terseglav 8,4 (oba P. Voranc), 3. Branko Radanov (Kr. gora) 8,5, itd. — PIONIRKE: 1. Metka Cuznar (Kr. gora) 8,8, 2. Metka Vovčak 9,0, 2. Draga Jančar 9,1 (obe Žirovnica).

Naslova sta tako letos odšla med pionirje v osnovno šolo Prežihov Voranc, med pionirkami pa v osnovno šolo Kranjska gora. Kljub temu pa je bila najuspešnejša ekipa oziroma šola Žirovnica, ki je v obeh konkurencah imela v finalu kar tri svoje tekmovalce.

Po tem tekmovanju je bil

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

24. in 25. oktobra amer. barvni CS film ROSEMARIJIN OTROK, v režiji Romana Polanskega, v glavni vlogi Mia Farrow, ob 17. in 19.30 uri.

26. oktobra amer. barvni CS film Dr. ZIVAGO, v režiji Davida Leana, v glavni vlogi Omar Sharif, Julie Christie, ob 17. in 20. uri.

27. in 28. oktobra angl. barvni CS film JAMES BOOND 007, v režiji Johna Hustona, v glavni vlogi Peter Sellers, ob 17. in 19. uri.

29. oktobra amer. barvni CS film VODIČ ZA POROČNE MOŠKE, v režiji Gene Kellyja, v glavni vlogi Walter Matthau, ob 17. in 19. uri.

30. oktobra nem. jug. barv. CS film KOČA STRICA TOMA, v režiji Geza Radványja, v glavni vlogi John Kitzmüller, ob 17. in 19.30 ur.

31. oktobra amer. šp. barvni CS film REVOLVERJI VELITASTNIH 7, v režiji Paula Wendkosa, v glavni vlogi George Kennedy, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

24. in 25. oktobra angl. barv. CS film JAMES BOOND 007, ob 18. in 20. uri.

26. oktobra amer. barvni. CS film Dr. ZIVAGO, ob 16. in 19. uri.

27. oktobra amer. barvni CS film ROSEMARIJIN OTROK, ob 17.30 in 20. uri.

28. oktobra amer. barvni CS film VODIČ ZA POROČNE MOŠKE, ob 18. in 20. uri.

29. in 30. oktobra nem. barvni CS film ZAOBLJUBA INKOV, ob 18. in 20. ura.

31. oktobra švedski-danski film JAZ LJUBIMEC, ob 18. in 20. uri.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

24. oktobra nem. barvni film v KREMPLJIH MAMIL, ob 19. uri.

25. oktobra franc. barvni film OPERACIJA POBESNELI PES, ob 17. uri.

25. oktobra amer. barvni CS film PLAVOLASI MASČEVALEC, ob 19. uri.

26. oktobra amer. barvni CS film Dr. ZIVAGO, ob 15. in 18. uri.

28. oktobra nem. barvni CS film ZAOBLJUBA INKOV, ob 19. uri.

31. oktobra angl. barvni CS film JAMES BOOND 007, ob 19. uri.

Kino KRANJSKA GORA

24. oktobra amer. barvni CS film PLAVOLASI MASČEVALEC.

25. oktobra nem. barvni CS film ZAOBLJUBA INKOV.

27. oktobra franc. barvni film OPERACIJA POBESNELI PES.

29. oktobra angl. barvni CS film JAMES BOOND 007.

31. oktobra amer. barvni CS film ROSEMARIJIN OTROK.

Kino DOVJE

24. oktobra amer. film MESTO BREZ MILOSTI.

25. oktobra nem. barvni film v KREMPLJIH MAMIL.

28. oktobra amer. barvni CS film ROSEMARIJIN OTROK.

31. oktobra nem. barvni CS film ZAOBLJUBA INKOV.

Ne zamudite filma Dr. Zivago! Film, ki je navdušil, film s 6 Oskari, film, ki je dal Larino pesem. Na programu bo samo 26. 10. 1970 in sicer:

Kino RADIO: ob 17. in 20. uri
Kino PLAVŽ: ob 16. in 19. uri.
Kino JAVORNIK: ob 15. in 18. uri.

Vstopnice si lahko nabavite vsak dan v predprodaji. Pohitite, ker je število vstopnic omejeno!

V filmu Dr. Zivago nastopajo: Omar Sharif, Julie Christie, Geraldine Chaplin. Režija: David Lean.

Film je posnet po romanu Borisa Pasternaka.

Dr. Zivago prvič na Gorenjskem!

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moje dobre žene in mamic

ANE PETERNEL

se iskreno zahvaljujemo dr. Mencingerju za lajšanje bolečin med njeno boleznijo. Prisrčna hvala družini Čigoj za prevoze in pomoč, kakor tudi družinam Bevc, Koblar, Mijajlovič, Bernik, Žvan in Jensenko.

Zahvaljujemo se vsem stanovalcem bloka in ostalim darovalcem vencov in cvetja, godbenikom in pevcem za žalostinke ter voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zahvaljujemo se vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ter jo spremili na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Zalujoči: mož Polde, hčerki Monika in Božena z družinama, hčerka Anica in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Sodelavcem, predvsem pa sindikalnemu odboru Javornika II se iskreno zahvaljujem za obisk na domu in darilo.

Vašega obiska in darila sem bil zelo vesel, na delovnih mestih pa vam želim veliko uspehov.

Anton Rev

IZGUBLJENO

V petek, 16. 10. sem ob 19. uri izgubila med trgovino Zelnina in Mini-golfom srebrni prstan s kamnom. Poštenega najditelja prosim, da ga vrne proti primerni nagradi ali na uredništvo ali na naslov:

Breda Krušič
Ul. bratov Rupa 8
Jesenice

NAJDENA ŽENSKA ROČNA URA

V soboto, 3. oktobra je bila na Cesti bratov Stražišarjev najdena ženska ročna ura. Naslov dobite na uredništvu Zelezarja.

AVTOBUSNI VOZNI RED OB DNEVU MRTVIH

Ob praznovanju dneva mrtvih bodo vozili avtobusi po naslednjih voznih redih:

I. V NEDELJO, 1. 11. 1970:

1) Na pokopališče na Blejski Dobravi — odhodi:

— od bolnice:
6,03; 7,15; 7,45; 8,15; 8,45; 9,15; 9,45; 10,15; 10,45; 11,15; 12,00; 12,30; 13,00; 13,15; 13,30; 13,45; 14,00; 14,15; 14,45; 15,00; 15,15; 15,30; 16,00; 16,30; 17,00; 17,30; 18,00;

— s Kor. Bele:

8,30; 10,00; 10,40; 11,20; 13,00; 13,40; 14,00; 14,20; 14,40; 15,00; 15,20; 16,00; 16,40; 17,20;

— iz Podmežaklje:

9,30; 14,00; 15,00 (Igrišče, Bloki, Kalan)

2) Odhodi od pokopališča v smer:

— Jesenice:

7,15; 7,45; 8,15; 8,45; 9,15; 9,45; 10,15; 10,45; 11,15; 12,00; 12,30; 13,00; 13,30; 13,45; 14,00; 14,15; 14,30; 14,45; 15,00; 15,15; 15,30; 16,00; 16,30; 17,00; 17,30; 18,00; 18,45;

— Kor. Bela:

9,00; 10,20; 11,00; 11,40; 13,20; 14,00; 14,20; 14,40; 15,00; 15,20; 16,20; 17,00; 18,00;

— Podmežaklja:

10,15; 14,45; 16,30.

Od 19. ure dalje bodo avtobusi vozili kakor normalno ob nedeljah.

3) MESTNI PROMET NA JESENICAH — obratuje kakor normalno ob nedeljah.

4) HRUŠICA — BEGUNJE: odhod s Hrušice ob 7,50 in 9,30 — odhod iz Begunj ob 8,30 in 11,00

5) BEGUNJE — MOSTE — KOR. BELA: odhod iz Begunj ob 8,05; 12,45 in 16,30 — odhod s Kor. Bele ob 11,15; 15,50 in 17,05

II. V PONEDELJEK, 2. 11. 1970:

1) MESTNI PROMET NA JESENICAH — kakor normalno v delavnikih.

2) NA POKOPALIŠČE NA BLEJSKI DOBRAVI BODO POLEG REDNIH VOŽENJ SE NASLEDNJI ODHODI:

— od bolnice:

9,30; 14,03; 15,20; 16,30;

— od pokopališča:

10,30; 14,57; 15,45; 17,10; 17,30;

Na relaciji Jesenice — Dovje bodo k rednim vožnjam dodajani dodatni avtobusi.

LJUBLJANA-TRANSPORT
PE JESENICE

OBVESTILO

Krajevna organizacija ZZB NOV Plavž obvešča občane, da bo žalna komemoracija na grobovih padlih borcev in talcev na starem pokopališču

v soboto, 31. oktobra ob 15.30

Komemoracije na ostalih pokopališčih oziroma grobiščih bodo:

v nedeljo, 1. novembra.

ob 9.30 v Dragi

ob 10. uri na Koroški Beli

ob 10.30 v Begunjah

ob 11. uri na pokopališču Blejska Dobrava

ob 11.30 pred spomenikom padlih borcev na

Blejski Dobravi

ob 11.30 v Radovljici.

Bor (Trst) : Jesenice (ml.) 44 : 47

V soboto in nedeljo so košarkarji Jesenice — mladinci zaključili letošnjo tekmovalno sezono.

Na gostovanje v Italijo je potovalo le pet igralcev, ki so skupno s člani uspešno debitirali v mednarodni areni.

Naši igralci Vujačić, Lozar,

Muharemovič, Jeršin ter člana Božič in Franko, so napravili podvig. Uspelo jim je zmagati proti močnejšim ter poprečno višjim igralcem Bora. Na Jesenicah so tekmo izgubili s štirimi pikami, čeprav so igrali tudi Hudnik, Ravnik in Razinger.

Svet osnovne šole Zirovnica

objavlja

prosto delovno mesto

HISNIKA — KURJACA — za nedoločen čas

Pogoji: kvalificirani delavec, z znanjem kurjenja peč centralne kurjave.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

OBVESTILO

Avto moto društvo Jesenice prodaja 2 osebna avtomobila Zastava 750 in motorno kolo Puch 250.

Ogled vozil je možen vsak dan, prodaja pa bo izvršena dne 26. 10. 1970.

Gospodarski odbor
AMD Jesenice

Jeseničani so tekmo začeli odlično. S hitrimi protinapadi ter z odlično igro v obrambi so popolnoma razbili sicer dobre domačine. Vodili so vso tekmo in šele proti koncu so domači uredili svoje vrste in se nekoliko približali Jeseničanom. Našim se je na koncu že poznala utrujenost od potovanja ter tempo, katerega so forsirali. Rezultat 47:44 je popolnoma realen.

Koške za naše so dosegli: Božič 17, Muharemovič 11, Vujačić 8, Lozar 6 in Franko 5.

Srečanje je bilo na izredno športnem nivoju. Taka srečanja prav gotovo koristijo na eni strani za nabiranje potrebnih tekmovalnih izkušenj, na drugi strani pa povezovanje med zamejskimi Slovenci in nami!

Br.

Novo igrišče za osnovno šolo na Jesenicah

Ob koncu prejšnjega tedna je cestno podjetje Kranj pričelo s polaganjem nove asfaltne plasti na igrišču za osemletko. Tako bodo na novo uredili igrišče za rokomet in košarko. Novo asfaltno plast bodo položili v roku 14 dni. Stroški bodo znašali približno 70.000 dinarjev, krili pa jih bodo temeljna izobraževalna skupnost SOB Jesenice v vrednosti 50.000 dinarjev, in obe osnovni šoli po 10.000 dinarjev.

Gradnja tega igrišča je zelo potrebna, lahko bi rekli nujna, kajti igrišče pokrito s peskom ne ustreza svojemu osnovnemu namenu, to je zdravemu razvedrilu učencev. Prah, ki se je dvigal med poukom telesne vzgoje je vse

prej kot pozitivno vplival na učence. Tudi poškodbe zaradi peska na igrišču niso bile redke.

Šolsko športno društvo bo sedaj imelo dosti boljše pogoje za redno vadbo in učenje obeh šol se bodo z večjino veseljem vključevali v delo društva. Z asfaltiranjem igrišča pa bodo prav gotovo prišli na svoj račun tudi jeseniški rokometiški, ki nimajo svojega igrišča. Ker RK Jesenice nima sredstev za delno kritje stroškov, bo z lastnim delom poskrbel za razsvetlavo tega igrišča. Tako bomo na Jesenicah dobili novo igrišče, ki bo prvenstveno služilo našim šolarjem, po dogovoru pa tudi drugim športnim kolektivom v občini.

-rž

Lep jesenski izlet v zahodne Julijske Alpe

Gore, ki se čredijo v ronkih in rajdah nedaleč prek meja na zahodu, navdušujejo in privabljajo številne navdušene ljubitelje in obiskovalce Jalovca (2643 m), Mangarta (2333 m) in Bovškega Grintovca (2344 m).

Viš, Jof Fuart, Divja koza, Gamzova mati, Koštrunova špica, Špiki nad Špranjo, nad Nosom, Hude police, nad Cijaneriko, nad Plazom in končno Špik nad policami, Jof di Montasio, so tako lepe in mogočne gore, da prav gotovo upravičeno zaslužijo večji obisk.

Tam so vsa imena izražena v treh ali celo štirih imenih. Najprej so jih imenovali Slovence, Rezijani in Furlani, nato so dobile reke in gore ter vasi nemška imena, sedaj pa jih obiskovalci imenujejo po italijansko. Po stičinah divjadi so prvi usmerili korake slavni zapriseženi in divji lovci iz Ovčje vasi, Reklajnice in Rezjute, tam so plezali z dr. Kugyjem tudi trentarski gorski vodniki, s kraljem naših gorskih vodnikov Jožetom Komacem, Pavrom. Tam je gradilo »pet mož« drzno pot na Poliški Špik, kakor to piše planinski pisatelj Gustav Renker.

Komisija za alpinizem pri PZS je letos od 30. 8. do 9. 9. organizirala pod severnimi stenami Viša plezalno alpinistično šolo, katere so se udeležili z velikim uspehom tudi štirje člani našega AO (dve dekleti in dva fanta). Po povratku so nam na sestanku pripovedovali z navdušenjem, kako lepo je tam v zahodnih Julijskih Alpah.

Na željo in prošnjo številnih pripravnikov in članov postaje GRS in AO smo tudi mi zadnje lepo jesensko nedeljo 18. 10. zvedli izlet v te gore. Odločili smo se za Koštrunove špice in najvišji vrh zahodnih Julijskih Alp — Montaž.

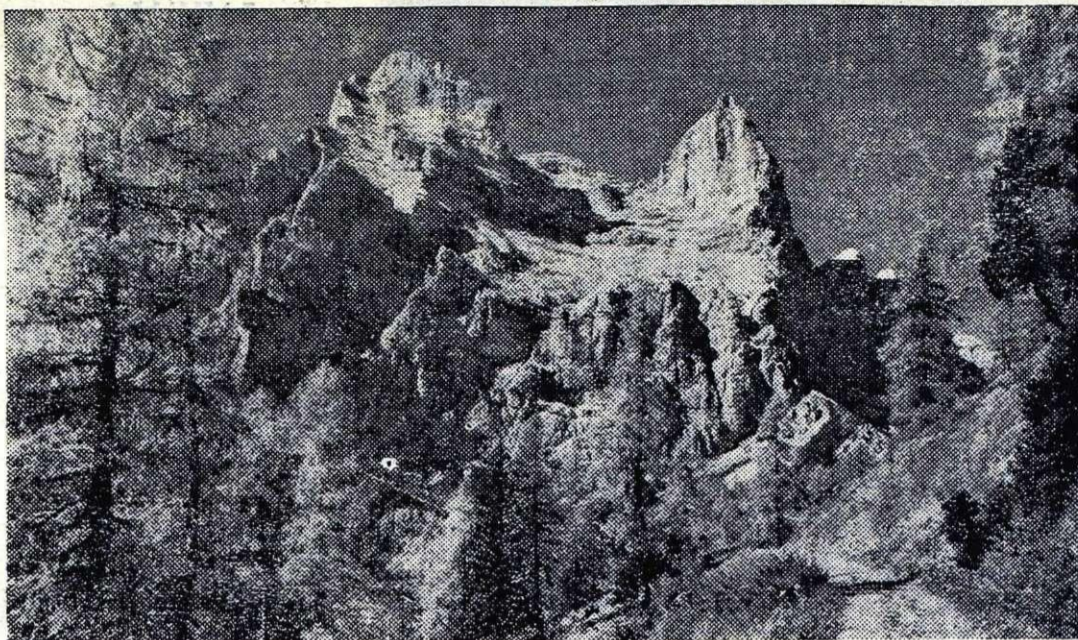
Sest najbolj navdušenih je še v mraku zapustilo udobne avtomobile na koncu Zajzerske doline. Skozi edinstveno lepo dolino Spranje smo ubirali korake v strmal pod stenami malega in velikega Nabojša proti koči Dario Mazzeni, ki pa jo na žalost ni več. Med potjo smo se navduševali nad fantastično izoblikovanimi stenami, ki zapirajo ves skalni okrešelj Špranje.

Skozi škrbino prednje Špranje (2138 m) smo s temne in mrzle severne strani prispeli na razgledno, sončno stran, kjer so se nam predstavili v vsej lepoti in veličini naši skalni vršaci z Jalovcem, Triglavom, Špikom in Škrlatico. Iz Medvedje škrbine smo se povzpeli na vrh Koštrunovih špic, kjer smo opazovali številne kaverne, bunkerje in utrdbe vklesane v živo skalo. Tu prek je namreč tekla meja med Italijo in Avstrijo ter bojna črta v prvi svetovni vojni. Prek vrha Koštrunovih špic smo se mimo utrdb spustili na šrbino zadnje Špranje ali Mojzesovo škrbino (2271 m). Med potjo smo bili v stalni zvezi z drugo, večjo skupino gorskih reševalcev in plezalcev, ki so naskakovali Montaž z južne strani, iz sedla Neveja (1195 m), kjer Italijani naglo grade in urejajo velik zimsko šporni center, ki bo povezoval s številnimi gondolskimi žičnicami in sedežnicami ter vlečnicami ogromne smučarske terene Kanina in Montaža. Radijsko dogovarjanje med skupinami je bilo odlično.

Čas v lepi jesenski nedelji je naglo, prenapeto teklo, tako naglo, da nismo imeli časa se povzpeti še na bližnji vrh Viša. Zato smo se spustili iz Mojzes škrbine proti koči Guida Corsi (1854 m), prej Findenegg koči. Šestorica je od koč Corsi šestopila mimo številnih vojaških utrdb iz prve svetovne vojne na planino Cregnidul in se spustili na sedlo Neveja, kjer je bil dogovorjen sestanek z drugo močnejšo (17) skupino, ki se je povzpela iz sedla Neveja prek planine Pecol na vrh Montaža. Obe skupini nista bili samo zadovoljni, temveč navdušeni nad tako uspešnim skupinskim izletom na mogočne gore v tako lepi jeseni.

S sedla Neveja smo se po novi, lepi asfaltirani cesti mimo rabeljskega jezera in Trbiža zadovoljni ter navdušeni vrnili na Jesenice. Enotni smo bili, da bomo take in podobne skupinske izlete, ture in vzpone pripravili še in še in da bomo s seboj povabili še druge, ki poleg naših gora ljubijo še druge skalne vršace. Čim več nas bo, tem lepše in prijetneje nam bo!

Zuro

V nedeljo, 18. oktobra so opravili Janko Šilar, inž. Rado Jeranko in Janez Krušič vzpon na 3168 m visoki Monte Pelmo v Ampezzanskih Dolomitih. Prek 1100 m visokega ostenja so plezali po normalni smeri iz vzhodne strani. Smer je zelo zanimiva, saj preči steno v spodnjem navpičnem delu po okrog 400 m dolgih zelo izpostavljenih policah. Nato preide v srednjem delu v prodišča in skoke, zgoraj pa ima obširen ledenik z zaključnim vršnim grebenom. Vzpon so opravili v štirih urah. Razgled z vrha je edinstven, saj je Monte Pelmo v osrčju Dolomitov. Šilar je spotoma prek ledenika osvojil še vzhodni 2993 m visoki vrh Pelmetto. Gorniki so v soboto po 220 km vožnje z Jesenic nad zadnjim zaselkom Zoppe prenočili v šotoru na pašniku Belvedere (1800 m). Na Monte Pelmu doslej naši gorniki verjetno še niso bili.

Košarkarice so bile tudi na turneji po Italiji uspešne

Košarkarice Jesenic so bile v dneh od 16. do 19. oktobra na turneji po Italiji. Odirale so tri tekme in to v Trstu, Vicenci in Bologni. V prvi tekmi so se srečale z lažjimi nasprotnicami, v obeh nadaljnjih srečanjih pa so igrale z nasprotnicami, ki so članice I. italijanske lige. Zato lahko dve zmagi in en poraz od uradnega prvaka Italije za leto 1969/70 smatramo kot izreden uspeh naših deklet in uspešno afirmacijo tudi v mednarodnem merilu.

V prvi tekmi gostovanja v Trstu so se srečale s članom II. italijanske lige, ekipo SABA-
BE.

Jesenice : Saba 70:40 (24:25)

Tržačanke so nudile našim dekletom izreden odpor v prvem polčasu, v drugem delu tekme pa so se naša dekleta razigrala in pregazile nasprotnice. Koše za Jesenice so dosegle: Mira Vudrič 34, Jolanda Bertonec 10, Jasna Volarič 4, Meta Koren 2, Marija

Vujatovič 2, Cilka Benedičič 2, Metka Reiner 2 in Irena Ivnik 14.

Iz Trsta smo odpotovali v Vicenco, kjer smo se srečali s petkratnim prvakom Italije — ekipo A. S. Vicenza.

A. S. Vicenza : Jesenice 68:47 (38:20)

Tokrat smo naleteli na izredno močne nasprotnice. Izredno so v metih iz daljine in v nasprotnih napadih, v borbi pod košem pa so naše skoro vedno izšle kot zmagovalke. Poraz, ki ni visok, pa lahko smatramo kot uspeh z ozirom na izredno močno ekipo.

Koše do dosegle: M. Vudrič 27, Bertonec 8, Benedičič 5, Koren 3, Ivnik 3, Vujatovič 1.

V zadnji tekmi turneje pa so igrale v Bologni, kjer so se srečale s peto uvrščeno ekipo Italije COPERTE-PASTORE. V tej zadnji in najbolj dramatični tekmi so naše presegle same sebe in zasluženo zmagale.

Začetek tekme nam je slabo

obetai. Italijanke so takoj povlele, naše pa le težko prihajale do zaključnih akcij. Minuta odmora in pa nekaj menjav je prinesla preobrat na igrišču. V 17. minuti pa naše prvič povedejo in tudi dobe prvi polčas.

V drugem polčasu se ostra borba za zmago nadaljuje, vendar pa so naše še bolj uspešne. Priigrale so si že 14 točk razlike, vendar pa tudi izredno oster krijerij sojenja doprineše svoje. Iz igrišča odhaja ena za drugo vsa naša prva petorka. Mlajše igralke pa so se znašle slabše in visoko razliko v nekaj minutah napravile. Oster pressing italijank in pa izčrpanost naših igralok nas 15 sekund pred koncem tekme privedejo na rob poraza. Vodimo le še za eno točko, vendar pa imamo žogo. Le 6 sekund pred koncem tekme Italijanke napravijo prekršek nad Ireno Ivnik, vendar pa mi osebne meta nismo izvajale, pač pa se rajši odločimo za žogo iz avta. Sicer so si Italijanke še enkrat priborile žogo 2 sekundi pred koncem tekme, vendar niso uspele doseči koš. COPERTE-PASTORE (Bologna) : Jesenice 54:55 (22:28)

Koše do dosegle: M. Vudrič 32, Ivnik 6, Bertonec 5, Benedičič 5, A. Vudrič 4, Koren 3, Vujatovič 1.

Z ozirom na izredno dolga potovanja, velik fizični napor in pogoje igranja je turneja naših deklet vsekakor uspeša, kot zanimivost pa naj povemo še to, da sta ekipi Vicence in Bologne sestavljene iz igralok, ki so popolne profesionalke,

B. F.

Namesto nogometa — splošen pretep

Lepa sončna nedelja je privabila na nogometno igrišče okoli tisoč gledalcev, ki so si ogledali prvenstveno tekmo med Jesenicami in Senčurjem. Jeseničani tokrat niso igrali zadovoljivo in so to tekmo izgubili s 3:2.

Prvi del srečanja je potekel v športnem in fair vzdušju, v drugem pa so pričeli nogometni obračunavati med seboj. Povzročitelje posameznih manjših incidentov, ki se spadata v okvir nogometa, je kaznoval sodnik, ker pa le-ta ni mogel brzdati razgretih

igralcev, so bili nešportni izpadi včasih le nekoliko preveliki. Toda vse to še ni vredno omembe. Vse ljubitelje nogometa pa je zbodel splošni pretep po končani nogometni tekmi, ki je nastal najprej med igralci, nato so se vmešali še gledalci.

Vso grajo zaslužijo igralci, ki so iniciatorji neredov. Toda sprašujemo se, zakaj Jeseničani ne znajo prenesti športno tudi poraza. Kot vse zglede, je to že stara praksa, kajti neporavnane račune

imajo še z Leščani in igralci Železnika. Seveda med posamezniki vlada bojazen, kako igrati tekme v teh krajih. Slišati je bilo, da prav tisti, ki povzročajo nered, na tekmo vanje ne bodo odšli, ampak bodo ostali doma. Povsem razumljivo je, da bodo nedolžni igralci morali pretrpeti tako v Senčurju, Lescah in Železnikih marsikatero žalitev. Zadnji čas bi že bil, da s podobnimi izgredi enkrat za vselej prekinemo, kajti s tem si ne bodo pridobili ljubiteljev nogometa. Prav tako pa

bo nogomet s takim načinom igranja precej nazadoval.

Na tem mestu bi tudi omenili, da je za take izgrede nemočna uprava nogometnega kluba. Točno vemo, da so posamezni igralci dobili pred srečanjem navodila, kako naj igrajo in kako naj brzdajo svoje živce. Toda prošnja je bila zaman. Morda bi bilo prav, da bi te igralce uprava kluba kaznovala ali pa jim celo prepovedala igrati nogomet.

Polde Karlin